

Veera Lahti

Tilitoimiston muutosprosessi kohti sähköistä taloushallintoa

Opinnäytetyö

Kevät 2018

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Liiketalouden tutkinto-ohjelma

SeAMK

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Liiketalouden tutkinto-ohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto

Tekijä: Lahti Veera

Työn nimi: Tilitoimiston muutosprosessi kohti sähköistä taloushallintoa

Ohjaaja: Erkki Kytönen

Vuosi: 2018

Sivumäärä: 52

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa toimeksiantajatilitoimistolle sähköisen taloushallinnon siirtymisen vaiheita ja niitä konkreettisia toimenpiteitä, joita se tilitoimistolta vaatii. Tilitoimisto voi käyttää opinnäytetyöstä saamiaan tuloksia oman toimintansa kehittämiseen. Työ painottui haastatteluihin, jotka kartoittavat tilitoimiston sisäisiä ajatuksia ja senhetkisiä mielteitä prosessista ja sen etenemisestä.

Työn teoriaosuudessa esitellään taloushallinto, sähköinen taloushallinto ja niiden osaprosessit. Teoria käsittelee myös tilitoimistojen nykytilaa Suomessa. Kehittämissuunnitelman taustalla oleva teoria sisältää SWOT-analyysin sähköisestä taloushallinnosta sekä siirtymisen vaiheet suunnitteluvaiheesta toteutusvaiheen kautta käyttöönottovaiheeseen. Empiirisessä osuudessa tutustutaan tutkimusmenetelmään, joka tässä opinnäytetyössä oli kvalitatiivinen. Tutkimuksen aineisto kerättiin teema-haastatteluilla. Haastatteluihin osallistui toimeksiantajatilitoimiston yrittäjä ja kaksi kirjanpitäjää. Tämän lisäksi haastateltiin myös tilitoimiston asiakasta, joka on toiminut sähköisessä taloushallinnossa useamman vuoden ajan.

Haastatteluista kävi ilmi, että muutosprosessi on yllättänyt tilitoimiston laajuudellaan ja haastavuudellaan. Projekti vaatii paljon sellaisia resursseja, joita tilitoimistolla ei ole ollut tarpeeksi käytettävissään. Tilitoimistoyrittäjän mukaan henkilöstön sitoutuneisuus on projektin tärkeimpiä osatekijöitä. Kirjanpitäjät arvioivat projektin olevan haastatteluhetkellä puolessa välissä ja alkuvaikeuksien jälkeen tilitoimiston tulevaisuudennäkymät ovat positiiviset.

Avainsanat: taloushallinto, sähköinen taloushallinto, digitalisaatio, tilitoimisto,

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Business Management

Specialisation: Financial Administration

Author: Veera Lahti

Title of thesis: An Accounting Firm's Transition Process towards Digital Financial Management

Supervisor: Erkki Kytönen

Year: 2018

Number of pages: 52

Number of appendices: 1

The objective of this thesis is to survey the stages of a transition to digital financial management and to present the concrete procedures that the process requires of an accounting firm. In addition, the commissioner accounting firm will be able to exploit the results for developing its operations further. Based on interviews with the staff, the study focuses on the accounting firm's internal opinions about the present outlook of the process and its progress.

The theoretical part of the thesis presents financial management, electronic financial management, and their sub-processes. This part also gives an overview of the present state of Finnish accounting firms. The development plan is based on a SWOT analysis of electronic financial management and the stages of transition from the planning stage through realisation to commissioning. The empirical part presents the research method, which in this thesis was qualitative. The participants in the interviews were the owner and two employees of the commissioner accounting firm, as well as a customer of the firm who has been using electronic financial management for several years.

The interviews show that the transition process has surprised the commissioner firm with its scope and challenging nature. The project requires a lot of such resources that the accounting firm does not sufficiently have at its disposal. According to the owner, one of the most important factors for succeeding in the process is the commitment of the staff. At the moment of the interview, the bookkeepers estimated the project to be halfway through and, after the problems in the early stages, the prospects of the firm to be positive.

Keywords: financial administration, electronic financial management, digitalisation, accounting

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön taustasta tarkoitukseen	5
1.2 Aikaisempia tutkimuksia.....	6
1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne.....	7
2 TILITOIMISTOT JA SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO	9
2.1 Taloushallinto yleisesti	9
2.2 Tilitoimistot Suomessa	10
2.3 Sähköinen taloushallinto	11
2.4 Myyntilaskut	12
2.5 Ostolaskut	12
2.6 Kirjanpito	14
2.7 Maksuliikenne	15
2.8 Palkanlaskenta.....	15
2.9 Raportointi.....	16
2.10 Arkistointi	17
2.11 TALTIO-hanke	18
3 SIIRTYMINEN SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON	20
3.1 SWOT-analyysi.....	20
3.1.1 Vahvuudet.....	21
3.1.2 Heikkoudet.....	21
3.1.3 Mahdollisuudet.....	22
3.1.4 Riskit	22
3.2 Suunnitteluvaihe.....	23
3.3 Toteutusvaihe.....	25
3.4 Käyttöönottovaihe	26

4 SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON SIIRTYMISEN ARVIOINTIA TILITOIMISTON KIRJANPITÄJÄN JA ASIAKKAAN NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA	28
4.1 Toimeksiantajan esittely	28
4.2 Tutkimusmenetelmästä toteutukseen.....	28
4.2.1 Empiirisen aineiston kerääminen	29
4.2.2 Prosessikuvaus.....	30
4.2.3 Tilitoimistoyrittäjän haastattelu	30
4.2.4 Kirjanpitäjien haastattelut.....	36
4.2.5 Tilitoimiston asiakkaan haastattelu	40
4.3 Sähköisen taloushallinnon muutosprosessi kirjanpitäjien ja asiakkaan näkökulmasta.....	44
4.4 Johtopäätökset.....	47
5 YHTEENVETO.....	48
LÄHTEET	50
LIITTEET	53

1 JOHDANTO

1.1 Opinnäytetyön taustasta tarkoitukseen

Sähköinen taloushallinto yleistyy hitaasti, mutta varmasti. Yhä useampi tilitoimisto käyttää hyödyksi digitalisaation tuomia sähköisyyttä tukevia toiminnanohjausjärjestelmiä ja tarjoaa uudenlaisia palveluita asiakkailleen. Nykypäivänä kilpailukykyisellä tilitoimistolla täytyy olla tarjota jotain, mikä helpottaisi asiakkaan painolastia yrityksensä maksuliikenteen ja kirjanpidon osalta. Lähtökohtaisesti tilitoimistojen uudet asiakkaat ovat sitä sukupolvea, joille tietokoneet ja sähköiset palvelut eivät ole enää ongelma, vaan he osaavat vaatia niitä.

Nykyhetken taloushallinnossa eletään digimurroksen, toimialan murroksen sekä osaamisen murroksen keskellä. Tämä tulee vastaan sekä työelämässä että opiskeluvaiheessa. Tätä digimurrosta voidaan joidenkin asiantuntijoiden mukaan verrata jopa teollistumiseen. Kirjanpitäjien työtehtävät ja roolit muuttuvat, sillä he eivät voi olla enää pelkkiä substanssiosaaja. Bisnesosaaminen nousee tärkeämpään rooliin kuin taloushallinnon asiaosaaminen. Kirjanpitäjä nimikekin voi ajan saatossa muuttua pysyvästi yrittäjän talousneuvonantajaksi tai sparraajaksi. Kirjanpitäjien työtehtävien muuttuessa avautuu tilitoimistoissa työmahdollisuuksia henkilöille, jotka ovat erikoistuneita analytiikkaan, tietojohdamiseen tai tietotekniikkaan.

Suomessa taloushallinnon sähköistymistä tukee TALTIO-hanke. Hankkeen tavoitteena muuttaa taloushallinnon informaatio täysin digitaaliseksi. Tämän myötä tietoja voidaan hyödyntää paremmin, kun ne ovat standardoidussa muodossa. (Taltio [Viitattu 18.9.2017].)

Sähköistymisen lisäksi ala muuttuu myös toisella tavalla. Tilitoimistoyrittäjät eläköityvät, pienet toimijat vähenevät, ja isot ketjut valtaavat alan. Pienet tilitoimistot eivät kuitenkaan katoa kokonaan, vaan ne voivat löytää markkinaraon erikoistumalla esimerkiksi juuri sähköiseen taloushallintoon.

Erilaiset automatisoidut ohjelmistot korvaavat tilitoimistojen rutiinitehtäviä, laskentaa sekä tallennustyötä, ja näin ollen muutostenhallinta tulee näyttämään yhä suurempaa roolia (Fredman 2017, 54). Fredman ennustaa, että kuitenkin vielä vuosien ajan

ihmistä tarvitaan tarkistamaan ohjelmistorobottien automatisointia sekä tekemään vaadittavia muutoksia.

Tämänhetkinen talouden tila on ajanut yrityksiä leikkaamaan kustannuksiaan, myös tilitoimistopalveluista. Monet pk-yrityksiä palvelevista tilitoimistoista ovat joutuneet laskemaan katteitaan peruspalveluiden osalta. Tilitoimistot ovat kiristyneen hintakilpailun johdosta alkaneet käyttää pakettihinnoittelua palveluilleen. Automaatiolla voidaan saavuttaa asiakkaille sopiva hintataso, joka palvelee myös tilitoimistoyrittäjää. Tämän muutoksen myötä nousee myös kirjanpitäjän ammatin profiili, palkkataso ja vetovoima alalle pyrkijöiden silmissä. (Fredman 2017, 53.)

Siirtyminen perinteisestä paperisesta kirjanpidosta sähköiseen taloushallintoon tuo mukanaan haasteita ja helpotuksia. Tämän opinnäytetyön perimmäisenä tarkoituksena on tutkia sähköisen taloushallinnon siirtymisen vaiheita tilitoimiston näkökulmasta aina toiminnanohjausjärjestelmän valinnasta sähköiseen tilinpäätökseen saakka. Kartoituksen myötä työn toimeksiantaja saa kattavan kuvan prosessin eri vaiheista. Tutkimuksen pohjalta toimeksiantaja pystyy seuraamaan prosessin edistymistä paperisesta kirjanpidosta aina sähköiseen järjestelmään ja kokonaisvaltaisesti sähköiseen taloushallintoon sekä mahdollisesti kehittämään ja parantamaan omaa toimintaansa vastaamaan asiakkaiden tarpeita.

1.2 Aikaisempia tutkimuksia

Sähköiseen taloushallintoon liittyviä tutkimuksia on julkaistu paljon. Jaatisen (2006) väitöskirjassa on käsitelty sähköistyvän taloushallinnon innovaatioiden kehitystä ja niitä koskevia merkityksiä ja diskursseja alan ammattilehtikirjoittelussa. Jaatinen on käyttänyt aineistonaan kahta talousalan ammattilehteä, Tilisanomia ja Tilintarkastus-lehteä aikavälillä 1971–2008 ja tutkinut niiden avulla sähköisen taloushallinnon vaiheita ja leviämistä, käsitteiden merkityksiä sekä diskursseja. Jaatisen mukaan (s. 5) diskurssianalyysi osoittaa, että kirjoittajat luovat laskentatoimesta mustavalkoisen kuvan kuvatessaan perinteistä taloushallintoa vanhanaikaiseksi ja sähköistä taloushallintoa edistykselliseksi.

Hoikkalan (2016) opinnäytetyössä käytiin läpi toimenpiteitä, mitä tilitoimiston täytyy siirtyessään toteuttaa ja myös sähköiseen taloushallintoon siirtymisen hyötyjä tilitoimistolle. Työ oli toteutettu laadullisena tutkimuksena ja aineisto kerättiin haastatteleamalla case-yrittystä sekä havainnoimalla tilitoimiston toimintatapoja. Opinnäytetyön tuloksena esiteltiin tilitoimiston haluja siirtyä sähköisyyteen asteittain.

Myös Sulku (2013) tutki siirtymistä sähköiseen taloushallintoon, tilitoimistoyrittäjän näkökulmasta. Mikkelin ammattikorkeakoulussa julkaistussa opinnäytetyössä tutkittiin toimeksiantajatilitoimiston ajatuksia sähköisestä taloushallinnosta ja kuinka siirtyminen vaikuttaa kustannuksiin. Sulku haastatteli tilitoimistoyrittäjän lisäksi kahta muuta tilitoimistoyrittäjää, jotka olivat jo käyneet läpi siirtymisprosessin ja siinä onnistuneet. Tuloksia tästä opinnäytetyöstä olivat muun muassa ohjelmiston valinnan ja vaihdosprosessin tärkeys sekä asiakkaiden ja henkilöstön suhtautumisen huomiointaminen.

Tässä tutkimuksessa keskitytään sähköisen taloushallinnon siirtymisen vaiheisiin ja sen vaihtoprosessiin liittyviin kysymyksiin.

1.3 Opinnäytetyön tavoitteet ja rakenne

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa toimeksiantajalle sähköisen taloushallinnon siirtymisen vaiheita ja mitä se konkreettisesti tarkoittaa tilitoimistolla; mitä muutoksia kirjanpitäjän toimintatapoihin tulee, mitä tilitoimiston omistajan tulee huomioida siirtymisen eri vaiheissa, miten siirtyminen vaikuttaa uuteen tai vanhaan asiakkaaseen. Toimeksiantajatilitoimisto voi käyttää opinnäytetyöstä saamiaan tietoja oman toimintansa kehittämiseen. Henkilöstön kanssa käydyt haastattelut kartoittavat tilitoimiston sisäisiä ajatuksia ja senhetkisiä mielteitä prosessista ja sen etenemisestä. Tilitoimisto saa myös analyttisen palautteen ensimmäiseltä sähköisen taloushallinnon asiakkaalta ja pystyy tämän avulla kehittämään asiakaspalveluaan ja tarvittaessa muuttamaan toimintatapojaan asiakkaisiin päin.

Toimintatapojen muutos ei tule koskaan helposti, eikä halvalla. Tietoisia haasteita on matkan varrella useampia, kuten henkilöstön koulutus ja perehdytys, hankkeen

rahoitus sekä sopivan ajankohdan löytyminen tämän suuruusluokan projektille kii-
reisessä tilitoimistoyhteisössä.

Matkalla saattaa tulla myös ongelmia, joita ei siirtymistä suunniteltaessa ole tiedos-
tettu. Esimerkiksi toiminnanohjausjärjestelmää valittaessa ei välttämättä osata ob-
jekttiivisesti vertailla ohjelmistoja, jos ei ole tarkasti tiedossa, mitä ohjelmistolta vaa-
ditaan ja toivotaan, että se tukisi tilitoimistotyöntekijöiden arkea ja heidän asiak-
kaidensa toiveita. Kun on kyse tietotekniikasta, huomiotta voi jäädä moni tärkeä
asia. Tutkimus siis myös kartoittaa ongelmia, jotka yrittäjiltä useimmiten jäävät hu-
mioimatta tai joiden arviointiin heillä ei ole riittävää asiantuntemusta.

Seuraava luku käsittelee työn viitekehystä, jossa tarkastellaan taloushallinnon toi-
mijoita keskittyen tilitoimiston toimintaan. Luvussa käydään läpi tilitoimiston toimin-
nan lisäksi yleisesti sitä, mikä taloushallinto on ja mitä yrityksen taloushallinto pitää
sisällään sekä minkälainen ero sähköisellä taloushallinnolla on paperiseen talous-
hallintoon verrattuna.

Opinnäytetyön kolmannessa luvussa käsitellään sähköisen taloushallinnon keskei-
sistä asioista. ja siitä, minkälaisia seikkoja huomioitava, kun siirrytään sähköiseen
taloushallintoon. SWOT-analyysi auttaa toimistoja kartoittamaan oman tarpeensa ja
suunnittelemaan sähköisen taloushallinnon soveltuvuutta omaksi työkalukseksi.

Neljäs luku käsittelee työn empiirisen osion, jossa suuressa roolissa on tehty tutki-
mus toimeksiantajatilitoimiston yrittäjälle, kirjanpitäjille sekä asiakasyrittäjälle suun-
natut haastattelut ja niiden analyysit. Lisäksi luvussa kerrotaan työn toimeksiantaja
ja perehdytään työn tutkimusmenetelmään. Haastattelutuloksia vertaillaan teoriaan
ja esitetään johtopäätökset luvun lopussa. Työn viimeisessä luvussa käsitellään
koko työn yhteenveto.

2 TILITOIMISTOT JA SÄHKÖINEN TALOUSHALLINTO

Yritysmuodosta riippumatta jokainen toiminnanharjoittaja on kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) mukaan, kirjanpitovelvollisen on noudatettava hyvää kirjanpito tapaa. Tätä ei ole kuitenkaan laissa tarkoin määritelty (Leppiniemi 2000), mutta kuitenkin kirjanpidon on annettava oikea ja riittävä kuva kirjanpito velvollisen toiminnan taloudellisesta asemasta sekä tuloksesta (Rekola-Nieminen, 2012). Yritykset ulkoistavat nämä usein tilitoimistoille, jotta saavat itse keskittyä omaan osaamiseensa ja liiketoimintaansa.

Tässä luvussa perehdytään yleisesti taloushallintoon, mitä tilitoimistot hoitavat laajasti yritysasiakkaiden toiveiden mukaisesti. Luku esittelee tilitoimiston ja auktorisoidun tilitoimiston erot sekä kuinka ala työllistää suomalaisia. Sähköisen taloushallinto määritellään ja kerrotaan sen kehittymisestä. Osaprosessit kuten myyntilaskut, palkanlaskenta ja raportointi käydään läpi syvemmin ja luvun lopussa kerrotaan TAL-TIO-hankkeen tavoitteista.

2.1 Taloushallinto yleisesti

Taloushallinto on laaja kokonaisuus, johon kuuluu sekä ulkoinen että sisäinen kirjanpito ja raportointi (Lahti & Salminen 2008). Taloushallinnolla on iso järjestelmä, jolla organisaatio tai yritys seuraa taloudellisia tapahtumiaan niin, että se voi raportoida toiminnastaan ulkopuolisille tahoille. Taloushallinto jaetaan ulkoiseen eli yleiseen laskentatoimeen ja sisäiseen laskentatoimen eli johdon laskentatoimeen. Ulkoinen laskentatoimi tuottaa informaatiota organisaation ulkopuolisille sidosryhmille kuten esimerkiksi viranomaisille, verohallinnolle, asiakkaille ja muille yhteistyökumppaneille. Sen informaatio saadaan liiketoimintaprosessien taloudellisten vaikutusten tallennuksien kautta. Puolestaan sisäinen laskentatoimi tuottaa taloudellisesta informaatiota yrityksen johdolle. Tässä raporttien luomiseen käytetään samoja kirjanpidon lukuja kuin ulkoiseen laskentatoimeenkin.

Taloushallinnon prosesseja ovat myyntilaskut, ostolaskut, matka- ja kululaskut, maksuliikenne ja kassanhallinta, käyttöomaisuuskirjanpito, kirjanpito, raportointi, arkistointi ja kontrollit (Lahti & Salminen 2008, 15–16). Suurissa organisaatioissa edellä mainitut prosessit on usein jaoteltu omiin osastoihin, sillä jokaisessa osakokonaisuudessa on valtavasti tehtävää, ja näin taloushallintoa hoitaa siihen erikoistunut työntekijä. Pienemmän yritykset saattavat ulkoistaa taloushallinnon tai osan taloushallinnosta erilliselle yritykselle, eli tilitoimistolle. (Helanto 2013, 4.)

2.2 Tilitoimistot Suomessa

Tilitoimisto on yritys, joka tarjoaa taloushallinnon ulkoistettuja palveluja erilaisille yrityksille ja organisaatioille. Tilitoimisto voi joko keskittyä asiakasyrityksen koko taloushallinnon hoitoon tai vain tiettyyn osaan. (Mäkinen & Vuorio 2002 18–19.) Toivonen (2001, 60) katsoo että asiakasyrityksen kannalta usein on paras ulkoistaa koko taloushallinto tilitoimistolle ja keskittyä itse ydinosaamiseensa. Ulkoistamisen etuna on myös, että sen myötä asiakasyritys voi omaksua uusia toimintamalleja ja käytäntöjä.

Tilitoimiston tavoitteena on puolestaan tarjota yritykselle lisäarvoa tuottamalla taloushallinnon ja laskennan palveluita, jotka perustuvat ammattitaitoon ja yritystalouden asiantuntemukseen. Tilitoimiston ydinosaaminen on hoitaa asiakasyrityksen taloushallinto ja tuottaa täten asiakasyritykselle kustannussäästöjä tehokkuudella. (Kirjanpitotoimistojen liitto 2017.)

Taloushallintoliiton (2017) mukaan Suomessa toimi vuonna 2016 4 295 tilitoimistoa ja ala työllisti noin 12 000 henkilöä. Alan kokonaisliikevaihto oli 958 miljoonaa euroa ja yritysten koko vaihtelee 1–2 henkilöstä yli 50 työntekijän toimistoihin. Alan suurimpia toimijoita ovat muun muassa Accountor, joka työllistää yli 2 300 henkilöä (Accountor [Viitattu 18.9.2017]) sekä Rantalainen Yhtiöt, joka työllistää yli 500 henkilöä (Rantalainen Yhtiöt [Viitattu 18.9.2017]).

Suomessa toimivista tilitoimistoista noin 800 on auktorisoituja. Auktorisoidun tilitoimiston edellytyksiä ovat, että kirjanpitotoiminnan vastaava hoitaja on suorittanut

vaadittavan KLT-tutkinnon. KLT on taloushallintoalan asiantuntijatutkinto ja arvostettu merkki ammattitaidosta. KLT-tutkinnon voi suorittaa henkilö, jolla on riittävä kaupallinen koulutus ja työkokemusta käytännöstä usean vuoden ajalta. Tutkinnon lisäksi auktorisoidun tilitoimiston edellytyksiä ovat myös vakavaraisuus, riippumaton asema sekä vähintään kahden vuoden päätoiminen toiminta tilitoimistoalalla. (Taloushallintoliitto [Viitattu 18.9.2017].) Tämän tutkimuksen toimeksiantajayritys ei ole auktorisoitu tilitoimisto.

2.3 Sähköinen taloushallinto

Sähköistä taloushallintoa voidaan pitää erilaisten toimintojen manuaalisten työvaiheiden minimoimisena. Puhuttaessa sähköisestä taloushallinnosta rinnastetaan se usein paperittomaan kirjanpitoon ja digitaaliseen taloushallintoon. Kuitenkaan käsitteelle sähköinen taloushallinto tai digitaalinen taloushallinto ei ole annettu yhtä ja samaa vastausta. Muun muassa Helanto ym. (2013, 28) kuvaavat sähköistä taloushallintoa ”laajana kokonaisuutena, missä taloushallinto hoidetaan nykyaikaisin työvälinein ja sähköisten prosessien avulla”. Lahti ja Salminen (2015, 23–24) puolestaan määrittävät, että ”digitaalisella taloushallinnolla tarkoitetaan taloushallinnon kaikkien tietovirtojen ja käsittelyvaiheiden automatisointia ja käsittelyä digitaalisessa muodossa”. Yleisin ja yksinkertaisin määritelmä käsitteelle on ”paperiton kirjanpito”. Näin ollen voidaan todeta, että sähköistä taloushallintoa pidetään vasta esiasteena digitaaliselle taloushallinnolle.

Suomen valtio on mahdollistanut sähköisen taloushallinnon jo vuonna 1997. Silloin kirjanpitolain (L 30.12.1997/1336) toiseen lukuun lisättiin pykälä kahdeksan, jossa annetaan lupa käyttää hyväksi koneellisia tietovälineitä; ”Kirjanpitovelvollinen saa säilyttää tositteet ja niiden perusteella tehdyt kirjanpitomerkinnot samanaikaisesti koneellisella tietovälineellä”. Suomessa teknologia on kehittynyt jo varhain hyvälle tasolle ja se antoi hyvää pohjaa myös taloushallinnon sähköiselle kehitykselle. Jostain syystä sähköisen taloushallinnon jalkautuminen suomalaisiin yrityksiin ja tilitoimistoihin on kuitenkin yleistynyt odotettua huonommin.

Tomperi (2012, 139–141) kertoo, että sähköisestä taloushallinnosta olisi paljon hyötyä, sillä se antaa automaation avulla mahdollisuuden rutiinityön vähentämiseen,

sillä suurin osa taloushallintoon liittyvästä aineistosta on laskuja asiakkaalle tai yritykselle itselleen. Lisäksi sähköisyys mahdollistaa moninaisia säästöjä esimerkiksi ajankäyttöprosessien tehostuessa. Automaation johdosta tilitoimistojen työntekijöille vapautuisi tärkeää työaika haastavimmille työtehtäville sekä mahdollisesti myös asiakasyrityksien tulevaisuuden suunnitteluun ja talouden ohjaukseen.

2.4 Myyntilaskut

Lahti ja Salminen (2014, 78) toteavat, että laskutus on yritykselle ehdottoman tärkeä toiminto. Mikäli laskutusprosessissa on viiveitä tai virheitä, voi yrityksen maksuvalmius heikentyä ja koko toiminta vaarantua. Lisäksi laskutus näkyy yrityksen asiakkaille ja näin on osa imagoa ja yrityksen asiakaspalvelua.

Kun puhutaan sähköisestä laskutuksesta, puhutaan usein suppeasti vain laskunlähetysvaiheesta ja -kanavasta. Lahti ja Salminen painottavat, että Sähköistä myyntilaskutusprosessia kannattaa tarkastella laskuttajan näkökulmasta kuitenkin koko prosessin osalta alkaen laskujen muodostamisesta ja päättyen maksun vastaanottoon ja kuittaukseen. Laskuttavan organisaation oman tehokkuuden kannalta laskun laatimisprosessi sähköisesti, mahdollisimman automaattisesti ja tehokkaasti saattaa olla lähettäjälle merkittävämpi kuin se, mitä kanavaa pitkin lasku lähetetään vastaanottajalle.

Sähköinen myyntilaskuprosessi jaetaan yleisesti neljään osaan: laskun teko, laskun lähetys, laskun arkistointi ja myyntireskontra sisältäen suoritusten kuittauksen ja perintätoimenpiteet (Lahti & Salminen 2014, 79). Laskutuksen kokonaisprosessi voi olla täysin sähköinen ainoastaan tilanteessa, jossa myös laskun vastaanottaja pysyy vastaanottamaan ja käsittelemään omat ostolaskunsa sähköisesti.

2.5 Ostolaskut

Lahti ja Salminen (2014, 52) toteavat ostolaskujen käsittelyn olevan useimmiten talousosaston eniten resursseja vievä prosessi, jolloin sen tehostamisella ja automa-

tisoinnilla on saavutettavissa yleensä suurimmat hyödyt. Monet isot yritykset ja julkiset organisaatiot ovat tehneet päätöksen vastaanottaa ostolaskuja ainoastaan verkkolaskuina.

Taloushallinnon näkökulmasta ostolaskuprosessi käynnistyy, kun ostolasku vastaanotetaan yritykseen ja päättyy siihen, kun lasku on maksettu, kirjattu kirjanpitoon ja arkistoitu. Mikäli yrityksen hankintaprosessia käsitellään kokonaisuudessaan, prosessi käynnistyy jo paljon ennen ostolaskun vastaanottoa. Hankinnan ensimmäisenä vaiheena on usein tarjouspyyntö ja tarjous sekä sopimuksen teko. Lisäksi yksittäiseen hankintaan voi liittyä ostoehdotus ja ostotilaus, näiden hyväksynät sekä tavaran tai palvelun vastaanotto. Sähköiseen ostolaskuprosessiin liittyy olennaisesti myös perustietojen ylläpito. (Lahti & Salminen 2014, 53.)

Sähköinen ostoprosessi sisältää seuraavat vaiheet (Lahti & Salminen 2014, 54):

1. Tilaus
2. Ostolaskun vastaanotto
3. Ostolaskun tiliöinti
4. Tarkistus ja/tai hyväksyntä
5. Maksatus
6. Täsmäytys
7. Arkistointi.

Perinteinen ostolaskuprosessin kulku on ollut seuraavanlainen (Lahti & Salminen 2014,54):

1. Paperinen ostolasku vastaanotetaan yrityksessä.
2. Lasku viedään tai lähetetään tarkastajalle.
3. Asiatarkastaja hyväksyy laskun.
4. Asiatarkastaja vie tai lähettää laskun hyväksyjälle.
5. Hyväksyjä hyväksyy laskun.
6. Hyväksyjä vie laskun ostoreskontranhoitajalle.
7. Ostoreskontranhoitaja tallentaa manuaalisesti laskun perustiedot sekä tiliöinnin ostoreskontraan.
8. Ostoreskontran hoitaja arkistoi paperilaskun mappiin.

9. Ostolaskusta muodostetaan maksuaineisto, joka siirretään pankkiin.

Lahti ja Salminen (2014, 54) painottavat, miten ostolaskuprosessi tehostuu, kun sähköistetään sen käsittelyt ja kierrätykset.

2.6 Kirjanpito

Koivumäki ja Lindfors (2012) korostavat että kirjanpidon automatisointi vaikuttaa vahvasti raportoinnin laatuun, valmistumisaikatauluun ja tarkkuuteen. Pääkirjanpito muodostuu tyypillisesti muista taloushallinnon osaprosesseista. Kirjaukset muodostuvat muun muassa suoraan kirjanpitoon tehtävistä muistiotositteista, liiketoiminnan prosesseista syntyvistä kirjauksista sekä osakirjanpitojen tapahtumista. Suurin osa kirjanpidon tapahtumista on tuloksia osakirjanpidoista tai liiketoimintaprosesseista, näitä ovat esimerkiksi osto- ja myyntireskontra, palkkakirjanpito, kassakirjanpito sekä laina- ja talletusreskontra.

Osakirjanpidon ja liiketoimintaprosessien muodostamat tapahtumat voidaan siirtää kirjanpitoon tapahtumakohtaisesti tai koosteina, päivä- tai kuukausikohtaisesti. Tositteesta on käytävä ilmi tietoja, joilla osakirjanpidon arkistosta löytyy ko. tosittien muodostanut tapahtuma. Myös osakirjanpidon kautta täytyy saada selvitettyä mikä on tapahtuman lopullinen tositenumero. Osakirjanpidot voivat olla samassa toiminnanohjausjärjestelmässä kuin pääkirjanpito, tai ne voivat olla erillisjärjestelmissä. Jälkimmäisessä tapauksessa osakirjanpitojen tiedot siirretään pääkirjanpitoon järjestelmien välisillä liittymillä. (Lahti & Salminen 2014, 152.)

Suoraan kirjanpitoon kirjattavat tositteiden eli muistiotositteiden liitteenä on arkistoitava siihen liittyvät aineistot ja laskelmat, joista on käytävä ilmi, miten kirjattavaan summaan on päädytty. Muistiotositteita käytetään esimerkiksi kirjaamaan jaksotuksia, oikaisuja, korjauksia ja täsmäytyksiä sekä maksettavia oma-aloitteisia veroja. (Lahti & Salminen 2014, 152.)

Kirjanpidon tehtäviä ovat osakirjanpitojen ja liittymien täsmäytys, kokonaisuuden täsmäytys ja analysointi sekä mahdollisten oikaisujen, korjausten ja järjestelmien ulkopuolisten jaksotusten kirjaaminen (Lahti & Salminen 2014, 152). Kaikki edellä

mainitut tehtävät vaativat kirjanpitäjältä ymmärrystä ja osaamista kaikista liiketapahtumista. Taloushallinnon henkilöiden tulee Lahden ja Salmisen mielestä (s. 152) olla mukana kehittämässä prosesseja, jotka muodostavat kirjauksia kirjanpitoon.

Sähköisessä taloushallinnossa pääkirjanpidon rooli on tärkein ohjaavan ja täsmäyttävän tehtävänsä takia. Jos prosessit ja kontrollit ovat kirjanpidon kannalta tarkkoja ja tehokkaita, niillä on valtava vaikutus koko taloushallinnon tehokkuuteen, oikeellisuuteen ja laatuun. (Lahti & Salminen 2014, 152.)

2.7 Maksuliikenne

Maksutapahtumien välitystä pankkien ja yrityksen taloushallintojärjestelmien välillä niiden käsittelyä kutsutaan maksuliikenteeksi. Järjestelmässä muodostetaan maksueräaineisto, joka lähetetään pankkiin ja minkä perusteella pankki tietää tehdä tarvittavat veloitukset yrityksen pankkitililtä. Pankki kerää päiväkohtaisesti tietoja yhteen ja muodostaa niistä tiliotteita ja viitemaksutiedostoja joita järjestelmä käyttää kuittaamaan avoimia tapahtumia. Nämä pitkälti automatisoidut prosessit helpottavat yrityksen kassanhallintaa huomattavasti ja niiden ansioista Suomen maksuliikennejärjestelmää pidetään yhtenä maailman kehittyneimpänä. (Lahti & Salminen 2014, 116.)

2.8 Palkanlaskenta

Pienille ja keskisuurille yrityksille tarkoitetut kirjanpito-ohjelmistot yleensä sisältävät kirjanpidon lisäksi palkkahallinnon mahdollisuuden. Lähes poikkeuksetta suuret yritykset käyttävät erillistä palkkahallinnon ohjelmistoa, joka integroidaan kirjanpitojärjestelmään. (Lahti & Salminen 2014, 135.)

Palkanlaskentaan liittyy paljon viranomaisilmoituksia, jotka eivät tunnu merkittäviltä yhden yksittäisen yrityksen työvaiheita ajatellen, mutta jos tarkastellaan koko Suomen mittakaavassa, on sähköistymisestä paljon hyötyjä. Reaaliaikaisemmat ilmoitukset auttavat kehittämään ansaintarekisterin kehittämistä. Muutosverokorttia tai Kelanpäivärahoja varten saataisiin tiedot automaattisesti toteutuneiden palkkojen

mukaan ilman erillisiä ilmoituksia. Tätä myöten myös palkkojen vuosi-ilmoitukset jäisivät historiaan. (Lahti & Salminen 2014, 136.)

Työaika- ja palkkatietojen kerääminen onnistuu sähköisessä palkkahallinnossa automaattisesti. Työntekijät saavat itse syöttää järjestelmään työaikansa, jonka heidän esimies hyväksyy. Palkanlaskija kerää aineistot yhtenä tiedostona palkkaohjelmaan ja laatii laskelmat tietojen perusteella. Mahdolliset vuoro- ja suoritelisät kirjautuvat luotettavasti ja tehokkaasti ohjelmaan. (Lahti & Salminen 2014, 139.)

2.9 Raportointi

Lahti ja Salminen (2014, 180) painottavat raportoinnin tärkeyttä. Sähköinen taloushallinto liittyy keskeisesti myös raportointiin. Erilaiset raportit muodostuvat digitaalisessa ympäristössä parhaimmassa tapauksessa automaattisesti ja reaaliaikaisesti. Raporttien luotettavuus riippuu taloushallinnon rakenteiden ja prosessien luotettavuudesta. Tämä vaatii operatiivisten talousprosessien ja toimintatapojen, järjestelmäintegraatioiden sekä laskentarakenteiden kehittämistä sellaiseksi, että luvut ovat varmuudella oikein.

Ulkoisten raporttien tehtävä on täyttää yrityksen lakisääteisen raportoinnin tarpeet. Yleisimmät ulkoiset raportit ovat tilikohtaisia tuloslaskelma- ja taseraportteja. Muita lakisääteisiä raportteja ovat viranomaisilmoitukset sekä pää- ja päiväkirjaraportit, jotka sisältävät tapahtumia kirjanpidosta tietyn tilin tai ajankohdan mukaan järjestettynä. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

Yritys on velvollinen raportoimaan virallisia tietojaan useille eri tahoille. Virallinen tilinpäätös on tiedoista keskeisin. Verohallinnolle raportoidaan taloustiedoista veroilmoituksen muodossa. Yrityksen tulee myös laatia tasekirja osana tulosraportointia, josta on käytävä ilmi erilaisia lakisääteisiä liitetietoja. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

Viranomaisraportoinnit, kuten esimerkiksi alv- ja työnantajailmoitukset voidaan hoitaa sähköisessä taloushallinnossa välittämällä tiedot tyvi-operaattorille joko tiedostoina tai sähköisillä lomakkeilla. Tämä tehostaa tilitoimistojen viranomaisraportointia. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

Sisäisen raportoinnin merkitys on korostunut viime aikoina, johtuen epävarmasta taloustilanteesta. Monia aloja ravistelevat rakennemuutokset tekevät liiketoiminnan kehityksen ennustamisesta entistä haastavampaa. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

Yrityksen taloudellisen tilan analysointia ja ennustamista kutsutaan talousohjaukseksi. Keskeinen osa yritysten johtamista on tavoiteasetanta, joka muutetaan taloudellisiksi tavoitteiksi eli budjetiksi. Sisäinen tulosraportointi on ulkoista raportointia laajempaa. Sisäisessä raportoinnissa seurataan taloudellista tulosta ja muita avainlukuja ja raportoidaan liiketoiminnan johtamisen näkökulmasta, kun taas ulkoisessa raportoinnissa ilmaistaan vain lain vaatimia lukuja. Sisäinen raportointi tarkastelee taloushallinnon lukuja esimerkiksi liiketoiminta-alueittain, kustannuspaikoittain tai projekti- ja asiakasryhmittäin. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

Sähköisessä budjetoinnissa hyödynnetään tähän prosessiin tarkoitettua toiminnanohjausjärjestelmän työkalua. Tämä työkalu helpottaa budjetin luomista, kun luvut voidaan syöttää suoraan ohjelmistoon osin valmiina esitietoina edellisen vuoden toteumalukuihin perustuen. (Lahti & Salminen 2014, 180.)

2.10 Arkistointi

Kirjanpitolaki (L 30.12.1997/1336) mainitsee että ”Tositteet ja kirjanpitomerkinnot saadaan tehdä koneelliselle tietovälineelle ja kirjanpitovelvollisen tarvittaessa selväkieliseen kirjalliseen muotoon saatettavalla tavalla”. Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettua tasekirjaan lukuun ottamatta kirjanpitoaineiston säilyttämiseen. Kirjanpitovelvollinen saa säilyttää tositteet ja niiden perusteella tehdyt kirjanpitomerkinnot samanaikaisesti koneellisella tietovälineellä.

Laajimmillaan sähköinen arkistointi pitää sisällään kaikki yrityksen arkistoitavat dokumentit, kuten esimerkiksi palkkahallinnon dokumentit, työ-, toimittaja- ja työsopimukset, johdon raportit ja muistiot. Laissa määritellyt vaatimukset koskevat ainoastaan kirjanpidon lakisäätteistä aineistoa. (Lahti & Salminen 2014, 203.)

Tositteet tallennetaan sähköisessä toiminnanohjausjärjestelmässä sähköisesti. Mikäli tosite on alun perin vastaanotettu paperisena, tulee se skannata sähköiseen

arkistoon. Sähköisen arkistoinnin hyötyjä ovat muun muassa se, että arkistoon pääsee käsiksi ajasta ja paikasta riippumatta ja tietojen etsiminen on nopeaa esimerkiksi erilaisiin raportointitarpeisiin. Paperiarkistoille ei ole tarvetta enää varata tiloja ja paperin käytön väheneminen on ympäristöystävällistä. (Lahti & Salminen 2014, 200.)

Sähköisesti säilytettävän tositteen tulee sisältää yksilöivän tiedon, kuten esimerkiksi tositenumeron, jonka perusteella pystytään etsimään kirjanpitomerkinnot. Kun tilinpäätös on laadittu, tulee aineisto siirtää pysyvästi säilytettävälle tietovälineelle, jonka jälkeen näitä tietoja ei saa enää muuttaa. Taloushallinnosta vastaavilla henkilöillä täytyy olla pääsy pysyvästi säilytettäville aineistoille sekä myös esimerkiksi tilintarkastajan täytyy päästä selaamaan aineistoa tilintarkastusta laatiessaan. (Lahti & Salminen 2014, 201.)

2.11 TALTIO-hanke

Kuten on jo aiemmin mainittu, Suomessa taloushallinnon sähköistymistä tukee TALTIO-hanke. Hankkeen avulla rakennetaan laaja ja automatisoitu taloudellinen seuranta ja raportointi, joka tulee tilitoimistoja muutoksessa digitalisoida sisältöjä. Siirtymässä kehitytään tallennustyön tekijästä asiakkaan kokonaisvaltaiseksi taloudelliseksi neuvonantajaksi. (Taltio [Viitattu 18.9.2017].)

Konkreettisesti tämä tarkoittaa standardisoituja muotoja esimerkiksi tiliotteille, verkkolaskuille ja sähköisille kuittitiedoille. Samoissa muodoissa olevaa tietoa voidaan hyödyntää eri ohjelmien välillä ja integraatiot eri taloushallintojärjestelmien välillä tätä myötä helpottuvat. Tavoitteena siis avoimien rajapintojen muodostaminen tietokantojen välillä. (Taltio [Viitattu 18.9.2017].)

Hanketta tukee muut aiemmat hankkeet ja organisaatiot kuten esimerkiksi Real Time Economy, TARU ja ICT2015, jotka ovat tuottaneet jo TALTIO-hankkeen standardeja. Sidosryhminä toimii monet tahot ministeriöistä ohjelmistotaloihin. (Taltio [Viitattu 18.9.2017].)

Hankkeen vaikutuksista tulevat hyötymään niin miljoonat yritykset ja yhteisöt, kuin tilitoimistot. Digitalisaatiolla pyritään kustannustehokkuuteen, joka edistää pk-yritysten kasvumahdollisuuksia, mikä taas edistää koko kansantaloutta.

TALTIO-hanke on Suomen taloushallintoliitto ry:n organisoima hanke, jonka tavoitteena on yhtenäistää taloushallinnon informaatio ja muuttaa se täysin digitaaliseksi ja rakenteiseksi (Taltio [Viitattu 18.9.2017]).

3 SIIRTYMINEN SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON

Sähköiseen taloushallintoon siirtyminen ei ole pelkästään uusi järjestelmä ja prosessien digitalisoituminen. Koko prosessin käyttöönotto tarkoittaa sitä, että se tulee muuttamaan yrityksen kaikkia toimintatapoja ja taloushallinnon organisointia. Sähköisyys mahdollistaa sen, että prosesseja voidaan toteuttaa missä vain.

Tämä luku aloitetaan Helannon (2013, 15–19) sähköisen taloushallinnon SWOT-analyysillä, jonka jälkeen käydään läpi prosessin vaiheet suunnittelusta toteutukseen ja käyttöönottovaiheeseen. Suunnitteluvaihe sisältää nykytilan analyysin ja tavoitetilan suunnittelun, toteutusvaiheessa käynnistetään projekti. Käyttöönottovaihe antaa neuvoja projektin ylläpitoon ja etenemiseen.

3.1 SWOT-analyysi

Sähköisen taloushallinnon mahdollisuudet tarjoavat tilitoimistoyrittäjälle uusien toimintatapojen ja liiketoiminnan kehittämistä. Tallennuspainotteinen kirjanpito ei toki ole ollut väärä tai huono, mutta monien yritysten ja tilitoimistojen sisällä on otettu jo joitain sähköisen taloushallinnon vaiheita käyttöön ja käyttöönotto yleistyy vauhdilla. Lähtökohta siirtyä sähköisyyteen ei ole kaikilla sama, joten yksi ja sama toimintamalli ei välttämättä toimi kaikille. On otettava huomioon, halutaanko sähköistä taloushallintoa ottaa käyttöön asiakkaiden tarpeiden mukaan, vai rakennetaanko sitä lähtökohtaisesti tilitoimistoyrityksen palveluiden ja liiketoiminnan kehittämisen kannalta.

SWOT-analyysi antaa analyttisen katselmuksen sähköisestä taloushallinnosta tilitoimiston näkökulmasta. Tämä auttaa eri lähtökohdissa olevia toimistoja suunnittelemaan sähköisen taloushallinnon soveltuvuutta omaksi työkalukseksi. (Helanto 2013, 15–16.)

3.1.1 Vahvuudet

Sähköisestä taloushallinnosta hyötyvät sekä tilitoimistot että niiden asiakkaat. Yhteiskäytössä oleva ja internetissä toimiva ohjelmisto tekevät mahdolliseksi töiden joustavuuden sekä helpomman työnjaon kirjanpitäjän ja asiakkaan välillä. Kun molemmilla osapuolilla on pääsy samaan ohjelmistoon millä laitteella tahansa, mahdollistaa se etätöiden aiempaa paremmin.

Taloushallinnon prosessien tehostamisen kannalta sähköinen taloushallinto on ratkaisu. Automatisoinnin mahdollistamat automaattitiliöinnit vapauttavat tallennustyötä kirjanpitäjältä, papereiden käsittely ja säilyttäminen asiakkaalla sähköisen arkistoinnin avulla vähenee ja jopa loppuu lähes kokonaan. Paperitositteiden arkistoa ei enää tarvita, joten kaikki paperiset ostolaskut ja kuitit voidaan skannata sähköiseen muotoon. Sähköisessä muodossa olevat arkistot ovat turvallisempia ja erilaisien hakujen tekeminen on sähköisessä ympäristössä helpompaa.

Sähköisessä taloushallinnossa on myös ekologinen aspekti. Sähköiset arkistot vähentävät huomattavasti paperin käyttöä sekä matkustaminen vähenee etätöiden onnistuttua entistä paremmin.

Kustannukset voidaan toteuttaa kuukausimaksuina niin ohjelmistotaloilta tilitoimistolle, kuin asiakkaillekin päin. Ohjelmistotalojen palveluihin kuuluvat niin päivitykset, varmuuskopioinnit kuin muutkin tekniset ylläpidot, joten tilitoimistoilla ei tarvitse näistä huolehtia (Helanto 2013, 16–17).

3.1.2 Heikkoudet

Vaikka jotkin sähköisen taloushallinnon prosessit ovatkin käytössä useissa tilitoimistoissa ympäri maan, siirtymiseen liittyy aina haasteita.

Muutos tuo mukanaan uusien toimintatapojen sisäistämistä, jotka ovat haastavia uralla aloittaneiden ja kokeneidenkin kirjanpitäjien keskuudessa. Prosessit muuttuvat huomattavasti perinteisestä kirjanpitoavasta ja koko kirjanpito kokonaisuudessaan on ajateltava uudestaan. Suurin muutos on automaation käyttö ja sen ohjaaminen. Tallentaminen muuttuu automaation hallitsemiseksi ja pääpaino kohdistuu

täsmäytyksiin ja tarkastamiseen. Kirjanpitäjän rooli muuttuu, eikä pelkästään tekniset muutokset luo parasta lopputulosta sähköisestä taloushallinnosta.

Ohjelmiston vaihto tulee myös ajankohtaiseksi sähköiseen taloushallintoon siirryttäessä. Vanhat ohjelmat tukevat yleensä huonosti sähköisyyttä tai internetkäyttöä. Helanto (2013, 17–18) painottaa, miten osa tilitoimiston asiakkaista ei välttämättä näe välttämättömäksi siirtyä sähköiseen taloushallintoon, joten uuden ohjelman täytyy myös soveltua perinteiseen kirjanpitotapaan, jotta jo olemassa olevat asiakkaat eivät koe palvelujen heikentyvän.

3.1.3 Mahdollisuudet

Tilitoimistoilla voi nostaa taloudellista arvoaan ja profiiliaan alan markkinoilla panostamalla sähköiseen taloushallintoon ja nykyaikaiseen ajattelutapaan toteuttaa kirjanpito. Aika, mikä vapautuu automaation myötä, antaa mahdollisuuden keskittyä paremmin asiakkaiden neuvontaan ja muihin tarpeisiin. Työn tehostuttua tallentajasta tarkastajaksi samalla henkilömäärällä voidaan palvella suurempaa määrää asiakkaita ja täten tilitoimiston asiakaskannattavuus nousee.

Sähköistyminen johtaa taloushallinnon toimialan muutokseen. Lähtemällä rohkeasti mukaan muutokseen, on tilitoimistolla mahdollisuuksia liiketoiminnan nopeaan kasvuun, liiketoiminnan kehittämiseen sekä arvon nostamiseen. Toiminnan kasvua ja kehitystä tukee myös osaava ohjelmistotoimittaja, joka kehittää järjestelmää entistäkin tehokkaammaksi.

Helanto (2013, 18) katsoo että nuorten työntekijöiden kiinnostus taloushallintoa kohtaan muuttuu kirjanpitäjän työnkuvan muuttuessa tallentajasta yrityssparraajaksi. Yhä useampi nuori kiinnostuu alasta, kun tallennustyö muuttuu kehittyneeksi taloushallinnon moni osaajaksi.

3.1.4 Riskit

Tilitoimistot, jotka käyttävät tuntiperusteista hinnoittelua, joutuvat miettimään uudestaan ansaintalogiikkaansa. Tilitoimistotyön tehostuessa tuntimäärät pienenevät

huomattavasti asiakkaille päin ja vaarana on että hyöty toimintatapojen tehokkuus valuu hukkaan laskutuksessa. Hinnoittelumallin muutos on tosiaasia ja tärkeintä on löytää ratkaisu, josta sekä tilitoimisto että asiakas hyötyvät. Esimerkkejä tällaisille ratkaisuille ovat palvelupaketit ja sopimushinnat.

Tilitoimistot pyrkivät koko ajan vastaamaan muutoksen tuomiin haasteisiin ja vastaamaan kysyntään kaikkia hyödyntävällä hinnoittelumallilla. Yhä useammat asiakkaat, ennen kaikkea nuoret yrittäjät, osaavat vaatia sähköistä taloushallintoa tilitoimistoltaan. Jos tilitoimisto ei tätä haastetta ota vastaan, saattaa edessä olla asiakasmenetyksiä.

Riskinhallinta voidaan aloittaa jo aikaisessa vaiheessa. Helannon (2013, 18–19) mukaan ohjelmistotoimittajaa valittaessa tulee ottaa huomioon se, että toimittajasta tulee tilitoimiston tärkeä ja pitkäaikainen kumppani. Oikean kumppanin valinta tilitoimistolle merkittävä strateginen valinta, johon on paneuduttava huolella sähköistä taloushallintoa käyttöön ottaessa. Paras tulos saavutetaan, jos ohjelmisto on laajassa käytössä ja toimittaja on sitoutunut sen pitkäjänteiseen kehittämiseen. Kun arvioidaan ohjelmistotalojen hinnoittelua, on tärkeää ottaa huomioon asiakaskäyttäjien hinnat sekä tukipalveluiden hinnat. Luotettava ohjelmistotoimittaja huomioi tietoturvan merkityksen ja hallitsee ja ennaltaehkäisee uhat siltä osin.

3.2 Suunnitteluvaihe

Suunnitteluvaiheessa riittää että sähköisestä taloushallinnosta kiinnostunut tilitoimisto on valmis sitoutumaan päätökseensä. Visma-sivuston mukaan [Viitattu 12.5.2018] tärkeää on määritellä omat tavoitteet ja löytää niihin sopivat yhteistyökumppanit. (Visma [Viitattu 12.5.2018].)

Ennen kehitysprojektia on tehtävä suunnitteluvaihe, jossa kehitystarpeet analysoidaan ja hanke arvioidaan. Tätä tavanomaisesti edeltää alustavat keskustelut yrityksessä ja projektin tarpeellisuuden tunnistus. Suunnitteluvaiheen tavoitteet ovat yksilöllistä yrityksen tarpeet ja edellytykset projektille. Yksityiskohtaisemman suunnittelun vaiheet alkavat nykytilasta ja päättyvät tavoitesuunnitelmaan (Lahti & Salminen 2014, 221).

Suunnittelussa käydään läpi projektin laajuus ja mitä prosesseja hanke koskee. Keskeisiä asioita ovat, miltä osin projekti pystytään toteuttamaan itse sekä osaaminen että kustannusten näkökulmasta ja miten paljon projekti tarvitsee ulkopuolista resurssiapua. Kun projektiin liittyy uusien ohjelmistojen hankkiminen, tulevat siihen vaikuttamaan keskeisesti valittavat ohjelmistot. Tärkeä osa esisuunnittelua on myös projektin kannattavuus sekä hyötyjen ja riskien tunnistaminen. Lisäksi esisuunnitteluvaiheessa on hyvä pitää mielessä jo eri toteutumismahdollisuuksia ja asettaa projektille konkreettiset tavoitteet. Konkreettisten tavoitteiden kannattaa olla mahdollisimman tarkkoja, jotta niiden tavoittelu olisi helpompaa. Näitä voivat olla esimerkiksi työtapojen tehostaminen raportointien nopeutuminen. (Lahti & Salminen 2014, 221.)

Nykytilan analyysi

Lahti ja Salminen (2014, 221) esittävät, että tavoitetilan suunnittelun kannalta on hyvä aloittaa selvittämällä lähtötilanne. Nykytilanteen analysointiin voi käyttää avuksi benchmarking-ajatusta, jossa verrataan omia prosesseja ja toimintatapoja esimerkiksi muihin tilitoimistoihin, jotka ovat jo siirtymisprosessin käyneet onnistuneesti läpi. Tämän avulla pystytään paremmin tunnistamaan keskeiset kehityskohdat, asettamaan tavoitteita oman projektin kehitykselle ja arvioimaan kehitysinvestointeja ja niiden kannattavuutta osa-alueittain.

Nykytila-analyysin toteutus aloitetaan käymällä läpi projektien laajuuteen sisältyvät prosessit ja osa-alueet tarpeeksi yksityiskohtaisesti. Dataa nykytilasta kerätään tutustumalla olemassa olevaan dokumentaatioon, haastatteleamalla työntekijöitä tai seuraamalla heidän työntekoa ja prosessejaan käytännössä. Lahti ja Salminen (2014, 222) muistuttavat, että olennaista on tunnistaa myös tarkasteltaviin prosesseihin liittyvät sidosryhmät ja rajapinnat järjestelmiin tai organisaatioihin, koska näillä on keskeinen rooli uutta tavoitetilaa suunniteltaessa.

Tavoitetilan suunnittelu

Nykytila-analyysin valmistuttua ja projektin yksityiskohdat listattuna voidaan aloittaa tavoitetilan tarkempi suunnittelu. Lahti ja Salminen (2014, 222) toteavat, että olennaista on lähteä liikkeelle yrityksen strategiasta ja kehitystavoitteista. Lisäksi olennaista on tietää kaikki mahdollisuudet mitä digitaalisuuden tarjoamaa, erityisesti

omalle toiminnalle. Suunnitteluvaiheessa laaditaan vielä karkeat suunnitelmat tavoitetilan prosesseista ja töiden organisoinnista. Suunnitteluvaiheessa laaditaan myös toteutusvaiheen alustava projektisuunnitelma sekä kannattavuuslaskelmat ja tehdään hyöty- ja riskiarviointi.

Lahti ja Salminen (2014, 222–223) toteavat miten usein taloushallinnon sähköistämiprojekteissa lähdetään liian helposti miettimään ratkaisuja pelkästään teknologiapainotteisesti ja unohdetaan kyseenalaistaminen, jossa prosessin eri vaiheita kannattaa pohtia myös siltä kantilta, voisiko joistain tehtävästä tai prosessin vaiheesta päästä kokonaan eroon. Esimerkiksi voi löytyä raportteja, jotka tuotetaan kuukaudesta toiseen mutta kukaan ei tarvitse tai käytä niitä. Turhia prosesseja on tarpeetonta automatisoida. Lahti ja Salminen (s. 222–223) muistuttavat, että valmiiksi huonoja tai tehostomia prosesseja ei pidä lähteä automatisoimaan ilman niihin liittyvää prosessikehitystä. Prosesseja voidaan myös kehittää merkittävästi ilman, että on vielä otettu käyttöön mitään uutta sähköistä ratkaisua. Lisäksi tavoitetilan suunnitteluvaiheessa voidaan miettiä uusiksi vastuista ja rooleja tilitoimistossa.

Tavoitesuunnitelma valmistuu, kun on määritelty uudet prosessit, järjestelmävaatimukset ja organisoitu työt. Kun hankevastaavilla on selkeät suunnitelmat toteutuksesta sisältäen kustannus-hyötyanalyysit, voidaan suunnitteluvaihe lopettaa ja aloittaa toteutusvaiheet. Lahti ja Salminen (2014, 223) katsovat, että tiedottaminen hankkeesta on olennaista ja se on aloitettava oikeille kohderyhmille jo alkuvaiheessa. Muutoksen johtaminen ja hallinta ovat tärkeässä roolissa myös taloushallinnon kehityshankkeessa.

3.3 Toteutusvaihe

Lahti ja Salminen (2014, 223) pohtivat, että aluksi on arvioitava, mihin oma osaaminen ja resurssit riittävät. Tämän jälkeen tehdään uusien järjestelmien ja palveluiden kartoitus, kilpailutus sekä toimittajavalinnat. Tämä on kriittinen ja tärkeä osa-alue, johon huolellinen tavoitesuunnittelu antaa hyvän pohjan.

Digitaaliseen taloushallintoon siirtymisessä on olemassa eri variaatioita. Vaihtoehtoina voi olla siirtyminen osa-alueittain hitaasti ja harkitusti tai kerralla mahdollisimman kattavasti. Lahden ja Salmisen (s. 223) mukaan vaiheittaisessa siirtymisessä on tärkeää muistaa tehdä kestäviä ja joustavia valintoja.

Projektin käynnistäminen

Lahti ja Salminen (2014, 224) toteavat, että tärkeintä projektissa on viedä muutos läpi hallitusti ja toteuttaa kehitys suunnitelmallisesti. Digitaalisiin taloushallintoprosesseihin liittyvät kehitysprojektit eivät ole aina helppoja ja kehitykseen osallistuvien henkilöiden on haastavaa selvittää pelkästään valtavassa käsite- ja standardiviidakkossa. Onnistuminen ja riskien hallinnan kannalta on erittäin tärkeää, että koko henkilöstö on mukana projektissa.

Projektin käynnistysvaiheessa laaditaan yksityiskohtaisempi suunnitelma, jossa määritellään esimerkiksi projektin lopullinen laajuus ja rajaukset, perustetaan projektin hallinto ja organisaatio sekä resursoidaan ja aikataulutetaan projekti hyvin yksityiskohtaisesti. Lahti ja Salminen (2014, 225) kirjoittavat siitä, miten harvoista tilitoimistoista löytyy kaikkea tarvittavaa osaamista, joten projektiin saattaa osallistua myös ulkopuolisia asiantuntijoita, joiden rooli tulee myös huomioida. Mikäli muutosprojekti on laaja, on hyvä pilkkoa projekti pienempiin osiin.

Projektin suunnitteluun on sisällytettävä ainakin projektin laajuuden ja rajoitusten määrittäminen. Lahti ja Salminen (2014, 225) toteavat, että suunnitelmassa on tärkeää määritellä, mitkä osa-alueet tai prosessit kuuluvat projektiin ja myös mitä osia mahdollisesti rajataan pois tai toteutetaan myöhemmin.

3.4 Käyttöönottovaihe

Tilitoimisto, joka toimii vakiintuneesti ja harkitsee palveluiden laajentamista sähköiseen taloushallintoon, kohtaa enemmän haastetta kuin tilitoimisto joka on toimintansa alkutaipaleella. Olemassa olevat asiakkaat ovat lähtötilanteessa kaikki perinteisen kirjanpitoalan asiakkaita, eikä heidän kaikkien siirto samanaikaisesti uuteen kirjanpitojärjestelmään onnistu silmänräpäyksessä, eikä se ole edes tavoiteltavaa. (Helanto 2013, 61)

Helanto (2013, 61) suosittelee, että käyttöönotto pienessä tilitoimistossa on hyvä aloittaa yhden tai muutaman asiakasyrityksen kanssa. Ohjelmistotalojen suosituksia prosessien käyttöönotossa ja työnjaossa kannattaa noudattaa ja alkuvaiheessa mukana on hyvä olla useampi kuin yksi kirjanpitäjä, jotta edellytykset varahenkilöjärjestelylle ovat olemassa. Asiakkuuden olisi hyvä keskittää näille kirjanpitäjille, koska uuden järjestelmän oppiminen on vahvempaa silloin kun henkilö käyttää järjestelmää konkreettisissa tilanteissa suurimman osan työajastaan. Siihen tilanteeseen ei pidä joutua, että vielä vuosienkin jälkeen uudessa järjestelmässä on edelleen vain ne muutamat asiakkaat ja loput asiakkaista ovat vanhassa tutussa, perinteistä kirjanpitoa tukevassa järjestelmässä.

Kun sähköisen taloushallinnon järjestelmä on asennettu ja sitä on testattu, on seuraavana vaiheena varsinainen käyttöönotto. Lahti ja Salminen (2014, 226) muistuttavat, miten viimeiset käyttökoulutukset ovat hyvä käydä läpi tässä vaiheessa ja testailun jälkeiset muutokset tehdä valmiiksi.

Helanto (2013,62) esittää, että jos ohjelmistotalo osaa tarjota oikeanlaisen palvelu- ja hinnoittelumallin, voidaan sähköisellä järjestelmällä palvella myös perinteisiä kirjanpitoa vaalivia asiakkaita. Tällä tavalla selainpohjaista järjestelmää voidaan hyödyntää, vaikka asiakkaan kanssa olisikin käytössä perinteiset tavat hoitaa kirjanpitoa.

Käyttöönoton muistilista (Lemonsoft 2017, 90):

1. Sitouta henkilökunta
2. Valitse sopiva ajankohta
3. Nimeä projektipäällikkö
4. Uudista omia prosesseja
5. Tutustu testiympäristöön
6. Luo käyttöönotolle selkeä suunnitelma ja aikataulu
7. Suunnittele ja toteuta tietojen siirto
8. Kouluta henkilökunta
9. Varmista ja testaa toimivuus
10. Tee päätös käyttöönotosta

4 SÄHKÖISEEN TALOUSHALLINTOON SIIRTYMISEN ARVIOINTIA TILITOIMISTON KIRJANPITÄJÄN JA ASIAKKAAN NÄKÖKULMASTA TARKASTELTUNA

Opinnäytetyön tutkimus esitellään tässä luvussa. Suurimmassa roolissa ovat toimeksiantajatilitoimiston yrittäjälle, kirjanpitäjille sekä asiakasyrittäjälle suunnatut haastattelut ja niiden analyysit. Luvussa esitellään myös toimeksiantaja-tilitoimisto ja tutustutaan tutkimusmenetelmään. Haastattelutuloksia vertaillaan teoriaan ja esitetään johtopäätökset.

4.1 Toimeksiantajan esittely

Tutkimus toteutettiin toimeksiantona Lakeuden Tilineuvos Oy:lle, joka on täyden palvelun tilitoimisto keskittyen pienten ja keskisuurten yrityksen taloushallintoon toimialasta riippumatta (Lakeuden Tilineuvos Oy 2018). Lakeuden Tilineuvos Oy on perustettu vuonna 1977. Asiakaskunta muodostuu muun muassa huoltoasema- ja ravintolayrittäjistä, maanrakennus- ja teollisuusyrittäjistä sekä hoiva-alan ja parturikampaamoyrittäjistä. Vuonna 2015 tilitoimistolla tehtiin sukupolvenmuutos ja yritys muuttui osakeyhtiöksi. Tällä hetkellä Lakeuden Tilineuvos Oy sijaitsee Seinäjoen keskustassa ja se työllistää tilitoimistoyrittäjä Heidi Saukon lisäksi viisi työntekijää.

4.2 Tutkimusmenetelmästä toteutukseen

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutkimusmenetelmänä kvalitatiivista, eli laadullista tutkimusta. Tämä menetelmä tutkii yksittäistä ilmiötä, kun taas määrällinen tutkimus tutkii useamman tapauksen joukkoa. Laadullisen tutkimuksen tulokset ovat yksittäisiä ja niitä ei voi yleistää. Laadullisen tutkimusmenetelmän tavoitteena on tutkia mahdollisimman kattavasti yhtä havaintoyksikköä. (Kananen 2008, 18–19.)

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullinen tutkimus siitä syystä että tutkittavana oli yksittäinen tietty tilitoimisto. Tutkimusaineisto muodostuu tilitoimistoyrittäjälle, kahdelle kirjanpitäjälle sekä tilitoimiston asiakkaalle tehdyillä haastatteluilta, jotka on pohjustettu tutkimalla ensin teoretietoa.

Tutkimusmenetelmänä voidaan haastattelun tueksi käyttää myös havainnointia eli observointia. Sen avulla saadaan välitöntä ja suoraa informaatiota yksilön tai organisaation toiminnasta ja käyttäytymisestä. (Hirsjärvi & Hurme 2009.) Tutkittavat havainnot voivat kohdistua esimerkiksi tapahtumiin. Se voidaan jakaa osallistuvaan ja ei-osallistuvaan, suoraan havainnointiin. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkijalla on aktiivinen rooli havainnoitavassa toiminnassa, ei-osallistuvassa tutkija pitääytyy havainnoijana (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Opinnäytetyön tekijä on itse tilitoimiston työntekijä ja hänellä on mahdollisuudet havainnoida.

4.2.1 Empiirisen aineiston kerääminen

Haastattelut olivat teemahaastatteluja, eli puolistrukturoituja haastatteluja. Ne toteutettiin joulukuussa Seinäjoella vuonna 2017. Opinnäytetyötä varten haastateltiin tilitoimistoyrittäjää, kahta kirjanpitäjää sekä tilitoimiston asiakasta, jolla on käytössä sähköinen taloushallinto. Haastattelukysymykset oli annettu haastateltaville etukäteen, jotta he ehtivät käydä kysymykset läpi ja miettiä perusteltuja vastauksia. Toteutus tapahtui tilitoimiston tiloissa, sekä asiakastapaamisen yhteydessä asiakkaan toimipaikassa. Haastattelut nauhoitettiin, litteroitiin tekstimuotoon ja lisättiin tämän opinnäytetyön liitteeksi. Tällä tavoin jokainen haastattelu on tallennettuna ja siihen voi kuka tahansa tutustua.

Haastattelukysymykset painottuvat tilitoimistoyrittäjän osalta sähköisen taloushallinnon siirtymävaiheeseen ja käyttöönottoon. Kirjanpitäjät saivat pohtia perinteisen, paperisen kirjanpidon ja sähköisen kirjanpidon eroavaisuuksia sekä sähköisyyden merkitystä ja tärkeyttä. Asiakkaan näkökulmasta kävimme läpi, miten suhde kirjanpitäjään on muuttunut, kun perinteisestä taloushallinnosta on siirrytty sähköiseen taloushallintoon ja miten asiakas kokee siirtymävaiheen.

Haastattelukysymykset on muodostettu teoriaosuuden pohjalta ja niiden tarkoitus oli tutkia, tukevat haastateltavien vastaukset teoriassa esitettyjä faktoja vai löytyykö erilaisia näkemyksiä.

4.2.2 Prosessikuvaus

Lakeuden Tilineuvoksen yrittäjä Heidi Saukko teki päätöksen sähköiseen taloushallinnon siirtymisestä syksyllä 2015. Yritys päätyi valitsemaan Lemonsoft-toiminnanohjausjärjestelmän sähköisen taloushallinnon ohjelmistoksi vielä saman syksyn aikana. Ohjelmistotalon vaatimat pakolliset aloituskoulutukset toteutettiin loppuvuodesta 2015 ja alkuperäinen ajatus oli siirtää asiakkaita systemaattisesti uuteen järjestelmään tilikausien 2016 alkaessa. Alkuvuodesta 2016 siirrettiin palkanlaskenta kokonaisuudessaan Lemonsoftiin. Henkilökunnan muutoksien takia alkuperäisestä suunnitelmasta täytyi poiketa ja kesään mennessä 2016 ei Lemonsoftissa ollut kuin yksi asiakas, jolla oli käytössä palkanlaskennan lisäksi myynti- ja ostoreskontra sekä kirjanpito. Tämä asiakas oli Valakia Interactive Oy, jonka varatoimitusjohtajaa Mika Autiota haastatellaan tätä opinnäytetyötä varten. Täsmäkoulutusten jälkeen Lemonsoftin käyttöön tuli lisää varmuutta ja yrittäjä siirtyi myös oman kirjanpitonsa kanssa Lemonsoft-ympäristöön. Joulukuuhun 2017 mennessä yli puolet asiakkaista on edelleen siirtämättä sähköiseen taloushallinnon järjestelmään, mutta ohjelmisto on laajassa käytössä usealla eri alan yrityksellä.

4.2.3 Tilitoimistoyrittäjän haastattelu

Toimeksiantajan, eli tilitoimistoyrittäjä Heidi Saukon haastattelun teemoja olivat ennakkoajatukset, päätös siirtymisestä sähköisyyteen, ohjelmiston valinta, kirjanpidon uusi hinnoittelumalli sekä sähköisen taloushallinnon uhat ja mahdollisuudet. Haastattelukysymykset löytyvät työn liitteestä 1.

Syyt siirtymiseen. Haastattelun alkuun käytiin läpi, miksi tilitoimisto päätti ottaa käyttöön sähköisen taloushallinnon:

Ulkopuolinen paine. Ei niinkään niin akuutti, että just sillä hetkellä olisi tarvinnut, mutta että lähinnä nyt tulevia vuosia ajatellen, niin kyllä se on sitten kuitenkin tätä päivää.

Saukon mukaan ilman sähköistä taloushallintoa jäätäisiin kehityksessä jälkeen. Monet tilitoimistot mainostavat sähköisiä palveluita ja asiakkaat ovat nykypäivänä tietoisia niistä, joten kilpailussa jäätäisiin jälkijunaan, jos niitä ei olisi tarjota. Asiakkaille ei kuitenkaan Saukon mukaan tyrkytetä sähköisen taloushallinnon palveluita, vaan tilitoimistolla on edelleen käytössä myös perinteistä kirjanpitolapaa tukeva ohjelmisto, Asteri.

Ennakkoajatukset. Tilitoimistoyrittäjän henkilökohtaiset ajatukset sähköiseen taloushallintoon siirtymisestä olivat, että prosessi olisi ollut paljon helpompaa ja sujuvampaa. Ajatuksen ja tavoitteena oli siirtää mahdollisimman monta asiakasta uuteen järjestelmään ja että projekti etenisi vauhdikkaasti; ”Suit sait ja näppärästi!” hän toteaa naurahtaen. Osaaminen ja ymmärrys prosessin laajuudesta ei ollut tilitoimistolla tiedossa, vaan totuus paljastui projektin edetessä, miten paljon resursseja se tosi asiassa vie. Asia kun ei vain ollut pelkästään ohjelmiston vaihto, mikä olisi ollut tilitoimiston sisäinen päätös, vaan jokaisen asiakkaan kanssa erikseen keskustellen yhteinen.

Lähtökohdat. Rehellisesti sanottuna lähtökohdat olivat vaikeat. Saukon mielestä missä tahansa tilitoimistossa, riippumatta henkilökunnan määrästä, lähtökohdat ovat vaikeat näin suureen projektiin.

Että ei ollut tavallaan semmoista ylimääräistä henkilöä irrottaa siihen, minkä se todellakin olisi vaatinut –.

Erytisen vaikeaa lähtökohdista teki se, että tilitoimiston yksi työntekijä irtisanoutui juuri kun oli päätetty lähteä sähköiseen taloushallintoon mukaan. Tämän vuoksi tavoitteita muutettiin realistisimmiksi ja nopeat aikataulut unohdettiin. Päätettiin lähteä pikkuhiljaa viemään asiakkaita uuteen järjestelmään yksittäisiä prosesseja kerrallaan ja etenemään projektissa omalla painolla.

Koulutus. Tärkeimpänä asiana alkuvaiheessa Saukko mainitsee oman osaamisen tärkeyden. On ehdottoman tärkeää, että ennen kuin asiakkaille lähdetään tarjoa-

maan palveluita, täytyy tilitoimiston ensin itse osata käyttää järjestelmää. Liikkeellelähtö oli tästä syystä hidasta, koska ei kuitenkaan ollut resursseja panostaa järjestelmän kokonaisvaltaisen käytön opetteluun. Järjestelmätalon tarjoamat pakolliset alkukoulutukset eivät vastanneet odotuksia, eivätkä tarjonneet apua todellisiin tarpeisiin. Saukko sanoo olevansa pettynyt koulutuksen sisältöihin ja siihen, ettei niissä ollut otettu huomioon sitä faktaa, ettei kenelläkään koulutukseen osallistujista ollut minkäänlaista kokemusta sähköisestä taloushallinnosta. Tilitoimistolla onkin opittu asioita eniten tekemällä ja monia asioita on opeteltu valitettavasti myös kantapäähän kautta.

Ohjelmiston valinta. Tärkeimpinä kriteereinä ohjelmistoa valittaessa Saukko piti kustannustekijöitä, ei niinkään tilitoimiston hintoja vaan asiakkaiden lisenssien hintoja, niistä prosesseista joita asiakkaat ottavat käyttöönsä.

- eli myyntilaskutus ja ostolaskujen hyväksyntä, että ne hinnat olisivat kohtuullisia pienyrittäjälle, niin se oli aika tärkeä kriteeri.

Saukko perustelee tätä kriteeriä sillä, että jos yrittäjä haluaa ottaa sähköisiä palveluita käyttöön, voi ensimmäisenä esteenä olla hinta. Yksinyrittäjän voi olla vaikea sovittaa uusia taloushallinnon kuluja budjettiinsa ja hänen yrityksensä taloushallinnon kehitys saattaa pysähtyä siihen. Myös se, miten ohjelmistoa kehitetään ja millainen on ohjelmistotalon tuki käyttäjille. Suomalainen toiminnanohjausjärjestelmätalo Lemonsoft nousi näiden kriteerien valossa korkealle ja valikoitui neljästä vaihtoehdosta. Lemonsoftin alkukoulutukset aloitettiin loppuvuodesta 2015.

Alkuperäinen suunnitelma. Alkuperäinen ajatus oli, että vuoden 2016 alusta lähtien aletaan siirtää asiakkaita systemaattisesti uuteen järjestelmään. Palkkahallinto onnistuttiin viemään kokonaisuudessaan Lemonsoftiin alkuvuoden 2016 aikana, mutta kirjanpitojen osalta ajatus kaatui oman osaamisen puutteisiin ja aikatauluttamiseen. Uusi lähestymistapa oli, että sitä mukaa, mitä sähköisiä ominaisuuksia asiakas haluaa käyttöönsä, sitä mukaa edetään Lemonsoftissa. Tämä tapa on toiminut, Saukko toteaa:

- osoittautunut toisaalta aivan oikeaksikin, niin sitten se on tavallaan meillekin antanut sitä aikaa täällä opetella niin kuin pikkuhiljaa asioita.

Asiakkaiden suhtautuminen. Saukko itse tuntee, että asiakkaat ovat pääasiallisesti suhtautuneet positiivisesti muutoksiin. Ongelmana hän kuitenkin mainitsee sen, että konkreettinen informaatio asiakkaille on ollut tähän asti vähäistä. Kuitenkin kaikki, joille sähköisyyttä on esitelty ja tarjottu, ovat olleet myönteisiä. Pienessä määrin asiakkaiden keskuudessa on ollut pelkoa sähköisyyteen siirryttäessä, kuitenkin vähemmän mitä etukäteen ajateltu.

– aika suuri luottamus asiakkailta on siihen, että me osataan hoitaa se prosessi täällä tilitoimistolla.

Yksittäisiä tapauksia on ollut, että jo olemassa olevia tilitoimistoasiakkaita on ilmoittanut, etteivät missään nimessä halua sähköiseen taloushallintoon. Nämä asiakkaat ovat olleet ikääntyneitä, eläkeikää läheneviä yrittäjiä, joille tietokoneen käyttö ja pilvipalvelut ovat normaalissa arjessakin vieraita. Saukon mielestä asiakasmäärään nähden, on sähköistymisessä enemmän mahdollisuuksia kuin uhkia.

Hinnoittelu. Haastattelussa käytiin läpi myös hinnoitteluasiaa. Saukon mukaan se onkin vaikea asia ja edelleen hyvin kesken. Kun pääpaino sähköisessä taloushallinnossa siirtyy kirjanpidosta reskontroihiin, ei niitä saisi nähdä erillisinä toimintoina, vaan osa kirjanpidon tekemistä. Se asia on vielä epäselvä, pitäisikö myynti- ja osto-reskontrien hoitoa veloittaa osana kirjanpitoveloitusta, vai ylimääräisenä asiana. Hinnoittelussa se on tietenkin jollain tavalla huomioitava, mutta Saukko ei osaa hyvää vastausta sanoa, mikä olisi oikea tapa. Lakeuden Tilineuvos Oy laskuttaa asiakkaitaan sopimus pohjaisella hinnoittelulla, joten radikaalia muutosta ei hinnoittelussa tapahtunut. Saukko kertoo:

hinnoitteluperuste meillä on ollut ennemmin, nykyään ja tulevaisuudessakin ihan sama, että pyritään sellaiseen kiinteähintaiseen sopimushinnoitteluun.

Saukko on käynyt Lemonsoftin järjestämällä tilitoimistopäivillä, ja siellä keskusteltiin paljon hinnoittelusta ja siitä, miten se on ollut iso harppaus monille muille tilitoimistoille, joilla on ollut tositet pohjainen veloitus. Sähköinen taloushallinto kun ei toimi samalla tavalla. Saukko toteaa:

Että se on niin kuin laajemmin ottaen iso kysymys, että meille se puoli on ehkä helpompi kuin monelle muulle.

Henkilöstö. Tärkeimpänä asiana prosessissa on Saukon mielestä henkilöstön sitoutuneisuus. Henkilöstön vaihtumisessa menetetään paljon tehoja asioiden opettelussa ja se vaikuttaa myös asiakkaan kannalta prosessin etenemiseen. Vuoden 2017 alkupuolella hän lähti työntekijöiden keskuudessa ottamaan selvää, jos olisi joku joka ottaisi enemmän vastuulleen sähköistä taloushallintoa. Hänen mielestään yhden heistä täytyy tietää enemmän asiasta, että voi kouluttaa muita ja huolehtia että asiat hoituvat. Kehitystyötä on edelleen todella paljon ja Lemonsoftiin tutustutaan edelleen pikkuhiljaa muiden töiden ohella ja joka päivä uusia, toimintatapoja tehostavia, toimintoja löytyy helpottamaan sähköisen kirjanpidon toteuttamista.

Projektin nykytila. Kaikkea tilitoimistolla ei ole kuitenkaan osattu huomioida sähköisen taloushallinnon käyttöönotossa ja Saukon mukaan kantapäähän kautta on monia asioita jouduttu käymään läpi. Ajatellaan että osataan toimia pelkkien kirjallisten ohjeiden mukaisesti, mutta ei se ole aina onnistunut ja erillisiä täsmäkoulutuksia on ostettu tarvittaviin asioihin. Saukko sanoo, että prosessissa on jo päästy puolen välin yli. Saukko pohtii:

On kuitenkin jo ne peruspalikat hallussa siitä sähköisen taloushallinnon prosesseista, että se on sitten enemmänkin vielä sellaista hienosäätöä, että saadaan ne kaikki palikat yhdistettyä sellaiseksi kokonaisuudeksi, lähinnä meillä niin kuin sisäisesti.

Hänen mielestään asiakkaiden suuntaan kokonaisuus on onnistuttu paremmin tuomaan esille, mitä se on tilitoimiston sisäisesti.

Saukko listaa, että tällä hetkellä tärkeimpiä työkaluja mitä heillä on tarjota asiakkailleen hyvä laskutusohjelma, mikä mahdollistaa myös verkkolaskutuksen, sekä ostolaskujen hyväksyntä. Tämän ominaisuuden avulla yrittäjä pääsee eroon ostolaskujen maksamisesta ja työ siirtyy tilitoimistolle. Tämä ominaisuus ei Saukon mukaan ole tilitoimistollakaan mikään aikasyöppö, kun saadaan tekniset asiat ja rytmi kuntoon.

Tällä hetkellä tilitoimisto käyttää sähköistä toiminnanohjausjärjestelmää kaikkien asiakkaiden palkkahallintoihin. Myyntilaskutus ja ostoreskontra ovat käytössä osalla asiakkaista ja kirjanpitoa muutamalla asiakkaalla. Myös Lemonsoftiin liitettävä eKuitti-palvelu on käytössä monella asiakkaalla.

Työnkuva. Työnkuvaan sähköistyminen on vaikuttanut Saukon mukaan siten, että kirjanpitoa ei oteta enää kerran kuukaudessa esiin ja käytetä kerralla kolmea tuntia aikaa papereiden kääntelyyn, vaan työ jakautuu viidelle tai kymmenelle minuutille päivittäin. Kun pääpaino on osto- ja myyntireskontrassa, tehdään tiliöinnit kirjanpitoa varten jo laskuja käsiteltäessä. Kirjanpidon perusrutiinit täytyy Saukon mielestä olla hyvin hallussa, kun lähdetään tekemään sähköistä taloushallintoa. Saukko sanoo:

- kirjanpito täytyy osata, jotta pystyy sitten niin kuin kyseenalaistamaan nämä tällaiset automatisoinnit mitä on hyvin paljon siellä sähköisen taloushallinnon puolella.

Hänen mielestään ilman tätä taitoa sähköinen taloushallinto ei toimi.

Sähköinen taloushallinto on myös mahdollistanut sen, että myös etätöitä onnistuvat. Nykyään tilitoimiston työntekijä voi jäädä kotiin tekemään jokapäiväisiä rutiinitöitään tai kirjanpitoja, jos pienessä flunssassa ei viitsi toimistolle tulla. Riittää, että on tietokone ja internet niin pääsee käsiksi täysin samoihin aineistoihin ja palveluihin mitä toimistolla. Ja Saukon mukaan töitä pystyy tehdä myös tabletilla tai älypuhelimella.

Mahdollisuudet ja haasteet. Kun eri prosessin palasia saadaan vielä tilitoimistolla hiottua asiakkaalle mahdollisimman helppokäyttöiseksi, näkee Saukko paljon mahdollisuuksia. Tilitoimiston sisäisesti kirjanpitojen teko nopeutuu huomattavasti, mutta se edellyttää huolellista alkutyötä ja panostusta asiakkaan kanssa järjestelmää vaihtaessa, että saadaan kerralla kaikki asetukset kohdilleen. Asiakas itse vapautuu hyvin pitkälle papereista, Saukko toteaa. Hän on itse käyttänyt Lemonsoftia oman yrityksensä laskutuksessa, ostoreskontrassa, palkanlaskennassa ja kirjanpidossa, eikä pois enää vaihtaisi. Hän seuraa pankkiyhteyden avulla myyntisaamisiinsa, avoimia ostolaskuja ja maksuun laitettavia palkkoja saman katon alla, mikä on helpottanut ja tehostanut taloushallinnon hallintaa. Uhkana Saukko toteaa naurah- taen sen, että tilitoimiston työntekijä muuttuu pankkitoimihenkilön, verovirkailijan ja kirjanpitäjän juoksupojaksi. Tavoite olisi päästä hallinnoimaan kokonaisuuksia, niin kuin sähköisestä taloushallinnosta niin markkinoidaan, mutta uhka on se, että kun tilitoimistolla hoidetaan asiakkaan toimeksiantojen mukaisesti pieniä eri rutiinihom- mia, niin jääkö kuitenkin aikaa keskittyä kokonaisuuksiin.

Yrittäjän haastattelussa nousivat esiin tilitoimiston lähtökohdat prosessille ja kuinka tärkeänä yrittäjä pitää henkilöstön sitoutuneisuutta projektiin. Tilitoimisto on aina priorisoinut asiakkaiden edut ja haluaa jatkaa samaa ajatusmallia myös jatkossa. Vaikka ulkopuolinen paine pakottaakin tilitoimistoja ottamaan sähköistä taloushallintoa käyttöön, ei asiakkaita kuitenkaan haluta heidän toiveidensa vastaisesti siirtää sähköiseen malliin.

4.2.4 Kirjanpitäjien haastattelut

Seuraavaksi haastateltiin Heli Lehtolaa ja Anne Koski-Ahoa. He ovat kirjanpitäjiä Lakeuden Tilineuvos Oy:ssä. Lehtolan koulutustausta on yo-merkonomi vuodelta 1982 ja hän on työskennellyt Tilineuvoksessa pian 10 vuotta. Koski-Aho on liiketalouden tradenomi ja ollut töissä tilitoimistolla kaksi vuotta.

Omat kokemukset. Lehtola ei ole tehnyt kirjanpitoja sähköisen taloushallinnon järjestelmässä, ainoastaan seurannut kun kollegat tekevät. Hänen mielestään niin yrittäjältä kuin taloushallinnon ammattilaiselta vaaditaan osaamista erilaisten laitteiden kanssa ja ymmärrystä pilvipalveluiden ja sovelluksien muodostamaan kokonaisuuteen. Lehtolan mielestä on myös ensisijaisen tärkeää, että jo sähköisen taloushallinnon käyttöönottovaiheessa on yrityksestä oltava tiedossa kaikki tiedot, joita ei perinteisessä taloushallinnossa ole välttämättä tarvittu laisinkaan. Hän kertoo esimerkiksi nimenkirjoitusoikeuden ja sen, kuka sähköisen taloushallinnon saa ottaa käyttöönsä.

Tarpeellisuus. Lehtola näkee sähköistymisen olevan tarpeellista ja siihen on tilitoimistonkin hyvä lähteä mukaan, koska

– joku on nähnyt näin suuren vaivan ja luonut tällaisen systeemin, niin eihän sitä voi jättää käyttämättä!

Mahdollisuudet ja haasteet. Suurimpina uhkina Lehtolan mielestä sähköisessä taloushallinnossa ovat tietoturva ja pohtii, onko enää missään sellaista paikkaa, missä sitä vaaraa ei olisi. Mutta mainitsee kuitenkin sen, että

- eihän sitä voi mitään toimia jos lähtee se pelko edellä kulkemaan.

Mahdollisuuksia Lehtola ei osaa mainita erityisemmin. mutta niitä on hänen mielestään rajattomasti. Hyötyinä hän kuitenkin listaa kirjanpidon ajantasaisuuden ja vähenevän arkistoitavan materiaalin.

Projektin nykytila. Lehtola näkee, että siirtymisprosessi on sujunut tilitoimistolla aivan mukavasti, mutta vastoinkäymisiä on tullut vastaan. Kirjanpito prosessien sujuvuutta on hidastanut esimerkiksi tietojen tai koodien puuttuminen, jotka ovat erityisen tärkeässä roolissa sähköisessä ympäristössä. Käyttöönotto on aina hyvin erilainen prosessi jokaisen asiakkaan kohdalla, joten koulutukset ja työnjaot vaihtelevat yrityksittäin. Hänen mielestään tilitoimistolla on voitettu alkuvaiheen vaikeudet ja hänellä on luottamus, että projekti tulee toteutumaan onnistuneesti.

Omat kokemukset. Koskiahon on hoitanut laajasti palkkahallintoa sähköisessä järjestelmässä, myynti- ja ostoreskontraa sekä jonkin verran kirjanpitoja.

Eroavaisuudet. Sähköinen kirjanpito on Koski-Ahon mielestä selkeästi reaaliaikaisempi kuin perinteinen. Hän kertoo myös, että suurin eroavaisuus on se, että

– päätyö tehdään jo siellä reskontrapuolella, eli niiden myynti- ja ostolaskujen tiliöimisen yhteydessä. Ja sitten kirjanpitoa tehdessä ne tiedot vain tuodaan sieltä reskontrasta kirjanpitoon.

Konkreettinen kirjanpito sähköisessä ympäristössä ei enää ole tositteiden läpikäymistä, vaan tiedetään jo mitä kirjanpito sisältää, kun on tehty työ myynti- ja ostoreskontrassa. Myös paperinkäyttö vähenee merkittävästi, kun yrittäjä ei toimita tositteita tilitoimistolle paperisina, vaan lähettää ne sähköpostilla, tallentaa pilvipalveluun, tai kuvaa eKuitti-palveluun. Sähköinen taloushallinto ei ole enää paikkasidonnaista, vaan Koskiahollekin on syntynyt mahdollisuus tehdä etätöitä mistä vain, millä laitteella vain.

Tarpeellisuus. Koski-Aho tuo esiin sidosryhmät ja kuinka paineet sähköisyyteen syntyvät lähinnä ulkopuolelta. Monet toimijat ilmoittavat vastaanottavansa nykyään enää verkkolaskuja, joka voi olla haaste yksinyrittäjälle. Tilitoimistolla on käytössä Lemonsoft-toiminnanohjausjärjestelmä, jossa on mahdollisuus verkkolaskujen lähettämiseen. Muutamalla tilitoimiston asiakkaalla on Koski-Ahon mukaan itsellä

käytössä Lemonsoft, mutta iso osa asiakkaista myös teettää myyntilaskunsa tilitoimistolla. Koski-Aho myös mainitsee myös, että

– monet toimijat veloittavat lähettämistään paperilaskuista palvelumaksuja jo aika paljonkin!

Ulkopuoliset paineet liittyvät muuhunkin kuin laskuttamiseen. Verohallinto yhtenä tärkeimpänä ja suurimpana toimijana on kiristänyt aikataulujaan ja tilitoimistoilta vaaditaan reaaliaikaisempia kirjanpitoja ja sähköisyys on tuonut tämän mahdollisuuden. Koski-Aho uskookin, että tilitoimiston päätös siirtää taloushallinto sähköiseksi oli lähes välttämätön. Verohallinto vaatii veroilmoituksensa sähköisenä ja patentti- ja rekisterihallituksen käsittelymaksut ovat sähköisessä palvelussa annettaessa huomattavasti halvempia. Tilitoimiston asiakkaiden kannalta Koski-Aho mainitsee uudet aloittavat yrittäjät, jotka ovat ”älylaitesukupolvea” ja osaavat vaatia sähköisiä palveluita, jos vaan tietävät niiden olemassaolon. ”Uusien asiakkaiden hankkiminen tilitoimistolle totta kai edellyttää tänä päivänä sitä, että voidaan tarjota se sähköinen vaihtoehto”, Koski-Aho toteaa. Vanhemman sukupolven yrittäjät eivät kaipaa radikaaleja muutoksia hyväksi havaittuihin toimintatapoihin, mutta heidänkin täytyy jonkin verran Koski-Ahon mielestä ymmärtää nykypäivän vaatimuksia, että lakisääteiset ilmoitukset vaativat sähköisiä valtuutuksia ja verkkopankkitunnuksia.

Uhat ja mahdollisuudet. Koski-Aho listaa uhiksi tietoteknisen osaamisen ja vastuukysymykset. Hän kertoo esimerkkinä, kuinka perinteisessä kirjanpito-tyylissä yrittäjä hoitaa itse laskutuksensa, myyntisaamisten seurannan, ostolaskujen maksamisen ja kuittien säilyttämisen. Yrittäjä toimittaa valmiin kirjanpitoaineiston tilitoimistolle ja kirjanpitäjät tekevät kirjanpidon tiliotteen ja yrittäjän toimittamien tositteiden mukaisesti. Sähköisessä mallissa tilitoimisto saattaa hoitaa myyntilaskutuksen, ostolaskujen maksamisen ja yrittäjälle jää pelkästään käteiskuittien kuvaaminen eKuitti-palveluun. Uhkana tässä Koski-Aho näkee sen, että jos tilitoimisto epäonnistuu reskontrojen hoidossa ja syntyy kuluja esimerkiksi maksukehotuksista tai perinnästä, tai että myyntilaskuja jää lähettämättä tilitoimiston virheen takia. Tällaisten asioiden seuraamukset tulee Koski-Ahon mielestä ottaa vakavasti huomioon ja miettiä miten vastuu jakautuu tilitoimiston ja asiakkaan välillä. Tietotekninen osaaminen korostuu myös tilitoimistolla ja kun kaikki hoidetaan tietokoneella, on otettava huomioon, että jos osaaminen ei ole kunnossa, tilitoimistokin voi tehdä monta asiaa

pieleen, minkä yrittäjä on itse aiemmin voinut osata tehdä perinteisin keinoin. Koski-Aho mainitsee myös tietoturvariskin, järjestelmien kaatumiset ja niiden seuraukset ja myös ulkopuolisten tahojen järjestelmien toimivuuden. Verohallinnon verotilin muutos OmaVero-palveluksi osoitti sen, etteivät muutokset synny ongelmitta ja käyttökatkokset voivat aiheuttaa rahallisiakin menetyksiä. Koski-Ahon mielestä uhka on myös miten sähköisyyteen ehtii muiden tilitoimistokiireiden ohella koulutautua. Koski-Aho myöntää:

Vaatii paljon aikaa, että voidaan täysin luottaa siihen että me itse osataan täysin koko kokonaisuus.

Mahdollisuutena hän mainitsee, miten tilitoimisto tavoittelee työnteon nopeutumista, tehostamista ja selkiytymistä.

Eteneminen. Koski-Ahon mielestä siirtyminen sähköiseen taloushallintoon on sujunut vaihtelevasti ja mainitsee prosessin olevan todella laaja. Monia asioita ei osattu ennakkoon ajatella olevan niin haastavia, esimerkkinä Koski-Aho kertoo pankkiyhteyden luomisen, mikä on tärkeä osa sähköisen taloushallintokokonaisuuden toimivuudessa. Kaikkea ei ole ennakkoon voinut suunnitella ja vasta tehdessä on opeteltu, joskus myös kantapään kautta. Koski-Aho kertoo, kuinka joidenkin asiakkaiden kanssa siirtyminen on ollut helpompaa kuin muiden, jos yrittäjä itse on myös ollut mukana prosessissa ja hänellä on tietoteknistä osaamista jo valmiiksi. Asiakkaat, joiden tietotekninen osaaminen on heikkoa, tarvitsevat enemmän koulutusta ja tukea niin prosessin alussa kuin sen aikanakin. Tilitoimistolla täytyy siis osata ottaa huomioon myös asiakkaan tilanne, eikä voida edetä prosessissa, jos asiakas ei pysy perässä. Tällä hetkellä tilitoimistolla on muutamia yrityksiä, jotka ovat siirtyneet kokonaan sähköiseen järjestelmään. Koski-Aho luettelee:

Eli siellä pyörii niin osto- ja myyntireskontra, palkanlaskenta ja sitten kirjanpito.

Ensimmäiset tilikaudet alkavat siis olla valmiita uudessa ohjelmassa. Enemmistö asiakkaista on kuitenkin vielä täysin paperisena. Koski-Aho arvioi, että haastatteluhetkellä asiakkaista 40 prosentilla on jonkinlaisia toimintoja sähköisessä järjestelmässä. Siirtyminen tehdään tilitoimistolla pelkästään asiakkaiden toiveiden ja tarpeiden mukaisesti, eikä ketään ole pakotettu sähköisyyteen. Heille tuodaan esille

tämä vaihtoehto ja sen tuomat hyödyt, mutta jos asiakas kokee haluavansa pysyä perinteisessä paperisessa kirjanpidossa, sopii sekin tilitoimistolle.

Suhde. Yhteydenpito on siirtynyt sähköistymisen myötä sähköpostitse viestittelyyn, eikä kasvokkain kohdata enää niin usein. Koski-Aho toteaa:

Heillä ei ole tarvetta täällä tilitoimistolla enää käydä, kun niitä papereita ei tarvitse tuoda.

Hän mainitsee myös, miten asiakkaat tukeutuvat tilitoimistolle nykyään myös tietoteknisissä asioissa. Taloushallinnossa on enemmän tietoteknisiä ongelmia, koska tekniikka on suuremmassa roolissa. Onni on kuitenkin se, kun kirjanpitäjä ja yrittäjä käyttävät samaa järjestelmää, kirjanpitäjältä useimmiten löytyy neuvot. Koski-Aho ei koe, että aikaa olisi vielä vapautunut asiakkaiden syvempään neuvontaan, koska käyttöönottovaihe prosessissa on vielä niin kesken.

Kirjanpitäjien haastattelussa pääpaino oli teknisessä toteutuksessa. Sähköinen taloushallinto vaatii Lehtolan ja Koski-Ahon mielestä yhä enemmän teknistä osaamista niin kirjanpitäjältä kuin asiakkaalta. Pohdintaa käytiin tietoteknisten uhkien varalta ja vastuunjaosta, koska uusi järjestelmä tulee muuttamaan huomattavasti työtapoja.

4.2.5 Tilitoimiston asiakkaan haastattelu

Opinnäytetyötä varten haastateltiin myös tilitoimiston asiakasta. Valakia Interactive Oy on seinäjokelainen mainos- ja ohjelmistoalan yritys, joka on perustettu vuonna 2015. Yritys työllistää tällä hetkellä kuusi henkilöä ja tätä tutkimusta varten yrityksen varatoimitusjohtaja Mika Autio vastasi kysymyksiin. Valakia Interactive Oy on ollut Lakeuden Tilineuvos Oy:n asiakas yhtiön perustamisesta saakka. Sähköinen taloushallinto otettiin yrityksellä heti käyttöön ja oli ensimmäinen yritys tilitoimistossa, jonka kaikki prosessit vietiin samaan aikaan uuteen, sähköiseen järjestelmään.

Valakiella on käytössä Lemonsoft-käyttäjärjestelmä. Yrityksessä hoidetaan myyntilaskutus ja -reskontra, ostolaskujen hyväksyntä sekä käteiskuittien kuvaaminen pilvipalveluun. Tilitoimistolle on ulkoistettu ostoreskontra, palkanlaskenta ja kirjanpito.

Ennakkoajatukset. Autio on kohdannut sähköisen taloushallinnon ensimmäisiä kertoja jo laskuttaessaan asiakkaita edellisen yrityksensä nimissä vuonna 2011. Siihen aikaan verkkolaskutusta käyttäneet yritykset olivat pääosin isoja yrityksiä. Autio muistaa hämmästelleensä miten mahtavalta sähköinen taloushallinto vaikutti.

Tällainen valtava systeemi että laskutkin pitää lähettää jonnekin muualle kuin heidän oikeaan toimipaikkaan,

hän totesi lähettäessään myyntilaskuja asiakkaan skannauspalveluun. Tällaisia yrityksiä ei Aution mielestä pienen toimijan ollut helppo lähestyä, koska mielikuvissa yritykset olivat suuria konserneja, vaikka todellisuudessa olisivat olleet yhtä pieniä toimijoita kuin Aution oma yritys. Alkuun ajatus siitä, että Autiolla olisi itsellään sähköinen taloushallinto, oli hyvin kaukainen, mutta kun kokonaisuus alkoi hahmottua, ei ajatus ollutkaan enää mahdoton. ATK-alan ihminen ymmärsi nopeasti mistä sähköisessä taloushallinnossa on kyse, kun asiasta otti selvää. Autio naurahtaa:

Ajatus kirjanpidosta oli todella perinteisellä tasolla, eikä osannut yhtään ajatella, että toiminnot olisivat myös sen osalta niin nykypäivää.

Perinteinen kirjanpito. Autiolla on kokemusta myös perinteistä kirjanpitolavasta. Edellisen yrityksen aikaan he laskuttivat asiakkaita laskutusohjelmalla, jossa heillä oli asiakasrekisteri. Laskut tulostettiin, taiteltiin kirjekuoriin ja lähetettiin postilla asiakkaalle. Ostolaskut tulivat toimiston postilaatikkoon paperiversioina ja Autio näppäili ne verkkopankin kautta maksuun. Joka kuun lopuksi tulostettiin laskutusohjelmasta laskupäiväkirja, verkkopankista tiliote, ilmoitettiin palkkasummat ja kerättiin kuitit kirjekuoreen, joka toimitettiin postilla kirjanpitäjälle. Kirjanpitäjä syötti tiedot omaan järjestelmäänsä ja lähetti raportteja paperisena takaisin asiakkaalle.

Eroavaisuudet. Autio mainitsee ensimmäisenä ja selkeimpänä eroavaisuutena nopeuden:

Ei tarvitse odottaa postia, vaan verkkolaskut siirtyvät nopeasti lähettäjältä vastaanottajalle.

Toinen Aution arkea helpottanut ominaisuus sähköisessä taloushallinnossa on se, että aineistot ovat saman katon alla ja ne ovat samanaikaisesti sekä hänen että kirjanpitäjän nähtävillä. Ennen hankaluuksia tuottivat kuittien ja laskujen kopioinnit

ja säilytykset. Aineistojen kopioiminen kirjanpitäjälle tuntui turhauttavalta ja hukkaan menneitä kuitteja metsästettiin. Nyt paperipinot pöydiltä ovat kadonneet ja suurin osa aineistosta on muuttunut kokonaan sähköiseksi. Aution ei tarvitse enää tulostaa myyntilaskuja edes asiakkaalle postitettavaksi, koska Lemonhub- ja Basware-välittäjäpalvelut hoitavat tämän. Kommunikaatio on myös erilaista sähköisen taloushallinnon maailmassa; nyt kirjanpitäjän kanssa keskustelu on helpompaa, kun kumpikin osapuoli saa yhtä aikaa näkyviin samat näkymät taloushallinnon järjestelmässä. Aution mielestä sähköisessä järjestelmässä on nyt entistä mukautuvammat raportointimahdollisuudet ja tilitoimisto pystyy nopeasti reagoimaan raportointipyyntöihin. Uusi kirjanpito tapa on myös joustavampi ja ajantasaisempi, mihin Autio on ollut tyytyväinen. Hän mainitsee myös nopeuden ja tehokkuuden; turhat välivaiheet ovat karsiutuneet pois. Autio toteaa:

Vanha tyyli ei ollut meille kustannustehokasta, kun me maksetaan siitä ajasta että kirjanpitäjä näpyttelee samat asiat koneelle, mitkä ovat jo kertaalleen koneelle näpyteltty meidän puolesta.

Hyödyt ja haitat. Lemonsoft ja käytössä olevat pilvipalvelut mahdollistavat sen, että ohjelmistojen käyttö ei ole enää sidottuna yhteen paikkaan tai yhteen laitteeseen. Autio kertoo esimerkkinä, kuinka hän pääsee työmatkalla Helsingissä käsiksi samaan materiaaliin mikä on hänen työkoneellaan Seinäjoen toimistolla. Se on hänen mielestään nykyaikaa ja nykyteknologian hyödyntämistä tehokkaasti. Lemonsoft myös muodostaa automaattisia raportteja, joita Autio voi omilla käyttäjätunnuksillaan selata ja käyttää henkilöstöpalaverissa. Taloushallinto tuntuu olevan lähempänä yrittäjää ja paremmin saatavilla, eikä tarvitse pyytää kirjanpitäjältä erikseen Excel-taulukoita. Haittoina Autio mainitsee epäselvät verkkolaskuosoitteet. Verkkolaskuosoitteistoa ei ole vielä yhtenäistetty tarpeeksi ja eri välittäjillä on hieman erilaisia termejä, jotka tuottavat yrittäjälle joskus harmia. OVT-tunnukset, välittäjän tunnukset ja verkkolaskuosoitteet sekoittuvat keskenään ja voi vaikeuttaa myyntilaskujen lähettämistä. Uhkana Autio mainitsee myös tekniset toimitusongelmat, mutta myös sen, että mikään toimintatapa ole täydellinen. Myös asia, mikä aiemmin Autiota itseään jännitti jännittää pieniä toimijoita edelleen; joillekin pienille toimijoille sähköinen laskutus tuntuu vaikealta. Ennakkoluulot sähköistä taloushallintoa kohtaan eivät ole siis vielä kokonaan kadonneet.

Asiakkaan ja kirjanpitäjän välinen suhde. Kommunikaatio on siirtynyt täysin sähköpostin välitykselle ja aineistoja välitetään nykyään ainoastaan enää sähköisellä tavalla. Suhde ei Aution mukaan varsinaisesti ole muulla tavoin muuttunut vaan edelleen kysytään tilitoimistolta neuvoja ja tilitoimiston vastuulla on edelleen virallisten ilmoitusten antaminen ja veroilmoitukset. Tilitoimistolla vierailut ovat jääneet pois kokonaan ja uutena asiana on tullut teknisissä asioissa neuvominen, kuten esimerkiksi ohjelmiston käytössä, koska molemmilla osapuolilla on sama ohjelmisto ja samat näkymät. Jos asiakas ei tietokonetta osaa käyttää, korostuu tilitoimiston apu toden teolla, Autio pohtii.

Tilitoimiston tuki sähköisessä taloushallinnossa. Autiolle tietokoneet ja ohjelmistot eivät ole ongelma, koska yrityksen toimiala liittyy vahvasti tietokoneella tekemiseen ja ohjelmointiin. Silloin tällöin tukea tarvitaan ohjelmiston käytössä, jos vastaan tulee poikkeustilanteita. Autiolla on käytössä kattavat neuvot ohjelmistotalon puolesta, mutta hän kokee helpommaksi ja nopeammaksi tavaksi kysyä tilitoimiston väeltä tarvittavia apuja.

Kehitysideat. Vaikka Lemonsoft tarjoaakin Autiolle ja hänen yhtiökumppaneilleen laajan valikoiman erilaisia raportteja, kaipaavat he vielä jotain nopeaa mittaria mistä voisi yhdellä silmäyksellä nähdä mihin suuntaan vuosi, kuukausi tai viikko on menossa. Heillä ei taloushallinnon puolelta ole vahvaa tietämystä ja joskus termit saattavat jäädä hämärän peittoon, joten he toivovat jotain visuaalista mittaria tai diagrammia, joka olisi heille helppolukuinen. Muuta mullistavaa Autio ei tiedä mainita, joitain pieniä arkipäivää helpottavia pieniä ohjelmistoon tekniikkaan liittyviä asioita hän kuitenkin pohtii ääneen, esimerkiksi kirjoitusalueen pituuksia.

Lisäkoulutuksen tarve. Autio naurahtaa ja toteaa että ainahan sitä tietysti on hyvä itseään kouluttaa lisää. Hän toteaa, että pärjää ohjelmiston ja tilitoimiston kanssa näillä tiedoilla hyvin, mutta ei olisi huono idea hio prosesseja, jos olisi olemassa vielä oikoreittejä ohjelmiston tehokkaampaan käyttöön. Hän mainitsee myös, että taloushallinnon perusteiden opiskelu ei olisi yhtään turhaa.

Asiakkaan haastattelussa keskusteltiin käyttöön otetuista muutoksista ja kuinka muutokset ovat vaikuttaneet asiakkaan rutiineihin ja suhtautumiseen taloushallintoa

kohtaan. Sähköisen taloushallinnon hyödyt nousivat esiin ja myös se, mikä nykypäivänä on jokaisella osa-alueella tärkeää: tehokkuus.

4.3 Sähköisen taloushallinnon muutosprosessi kirjanpitäjien ja asiakkaan näkökulmasta

Tilitoimistoyrittäjän haastattelusta kävi ilmi, että lähtökohtainen syy sähköiseen taloushallintoon siirtymiselle on ulkopuolinen paine. Yrittäjä haluaa pysyä kilpailukykyisenä muihin tilitoimistoihin verrattuna, muttei kuitenkaan halua painostaa kaikkia asiakkaitaan sähköiseen taloushallintoon.

Ennakkoajatukset yrittäjällä itsellään olivat, että muutos tapahtuisi helposti ja nopeasti, mutta todellisuus paljastui vasta projektin edetessä. Tilitoimiston hektisessä arjessa ei ole juuri ylimääräistä aikaa irrottaa näin laajalle projektille, mikä olisi ollut välttämätöntä. Yllättävät muutokset henkilöstössä toivat lisähaastetta projektin eteenpäin viemiselle.

Ohjelmistotalon tarjoamat alkukoulutukset olivat tilitoimistolla pettymys ja asioita onkin opeteltu paljon tekemällä itse ja usein myös kantapään kautta. Heidi Saukko kuitenkin pitää koulutusta ja omaa osaamista yhtenä tärkeimmistä asioista projektissa.

Ohjelmiston valittaessa tärkeimpiä kriteerejä olivat kustannukset, sekä tilitoimistolle että asiakkaalle, ohjelmiston kehittäminen ja sen tarjoama tuki, jotka Lemonsoft-toiminnanohjausjärjestelmä täytti. Lemonsoft otettiin käyttöön tilitoimistossa loppuvuodesta 2015 ja ajatuksena oli siirtää asiakkaita systemaattisesti järjestelmään. Oman osaamisen puute kuitenkin muutti tätä suunnitelmaa ja haastatteluhetkellä, loppuvuonna 2017, täysin sähköisiä asiakkaita on vasta kourallinen.

Tilitoimiston asiakkailla on vahva luottamus siihen, että Lakeuden Tilineuvos Oy hoitaa kirjanpitoon liittyvät asiat hyvin, olivat ne sitten sähköisessä tai perinteisessä paperisessa muodossa. Saukko kertoo haastattelussa, kuinka kaikki asiakkaat,

joilla sähköinen taloushallinto on käytössä tai sitä ollaan esitelty, ovat olleet asiaa kohtaan hyvin myönteisiä. Eläkeikää lähestyvät asiakkaat ovat ilmoittaneet haluavansa pysyä perinteisessä kirjanpitoluvassa ja tämä sopii tilitoimistolle.

Saukon ei ole tarvinnut juurikaan muuttaa omaa laskutustapaansa, koska asiakkaita on veloitettu sopimus pohjaisella hinnoittelulla aina. Hänen täytyy kuitenkin vakavasti pohtia uudelleen sopimushintoja, koska kirjanpidon hinnan täytyy nykyään sisältää myös myynti- ja ostoreskontrien hoitamisen, missä kirjanpito sähköisessä taloushallinnossa pääasiassa tehdään. Hinnoitteluasia ei kuitenkaan ole niin suuri asia Lakeuden Tilineuvoksessa, mitä se voi olla muissa tilitoimistoissa.

Koska siirtyminen on pitkäaikainen ja laaja projekti, on tärkein asia se, miten henkilöstö on siihen sitoutunut. Tällä hetkellä tilitoimistossa on nimetty yksi vastuhenkilö pääasiallisesti kouluttautumaan sähköistä taloushallintoa varten, joka jakaa osaamistaan muille työntekijöille.

Siirtymiselle on käytetty aikaa tilitoimistossa haastatteluhetkellä noin kaksi vuotta ja yrittäjän mielestä yli puolen välin on päästy. Ulospäin projekti näyttää paljon paremmalta, kuin mitä se tilitoimiston sisällä on.

Suurimmat muutokset työnkuvassa ovat pääpainon siirtyminen kirjanpidosta reskontroihin ja miten aineistoa käsitellään pieninä määrinä melkeinpä kuukauden jokaisena päivänä, kun aiemmin materiaali käytiin läpi yhtenä päivänä kuukaudessa. Automaattivientien täsmäytykset ja etätyömahdollisuus ovat tulleet uutena asiana sähköisessä taloushallinnossa.

Yrittäjän mielestä mahdollisuuksia ovat taloushallinnon helpottaminen, nopeuttaminen ja tehostaminen. Myös papereista vapautuminen on suuri asia niin tilitoimistolle kuin asiakkaalle. Uhka muutoksessa on se, että tilitoimiston työntekijä muuttuu kirjanpitäjäksi juoksupojaksi, joka hoitaa asiakkaan pieniä toimeksiantoja, eikä ehdi keskittyä kokonaisuuksiin.

Kirjanpitäjät Lehtola ja Koski-Aho mainitsevat suurimmiksi uhkiksi sähköisessä taloushallinnossa tietoturva-asiat ja vastuukysymykset. Sähköisessä kirjanpidossa

kun pääpaino on myynti- ja ostoreskontroissa ja jos niiden hoito on ulkoistettu tilitoimistolle, on tilitoimistolla paljon enemmän vastuuta verraten siihen, jos asiakas itse tekee myyntilaskunsa ja maksaa ostolaskunsa itse verkkopankissa ja vain toimittaa tositteet tilitoimistolle kirjattavaksi. Mahdollisuutena molemmat mainitsevat työnteon nopeutumisen, tehostamisen ja selkiytymisen.

Projekti on kirjanpitäjien näkökulmasta edennyt vaihtelevasti ja kuinka asioita on paljon joutunut opetella kantapään kautta. Siirtyminen tapahtuu asiakaskohtaisesti ja joidenkin asiakkaiden kanssa prosessi on ollut helpompaa, jos yrittäjä itse on osaava tietoteknisesti ja innokas oppimaan uutta järjestelmää. Ensimmäisiä tilikauusia alkaa olla valmiina Lemonsoftissa. Luottamus löytyy siihen, että projekti tullaan toteuttamaan tilitoimistossa onnistuneesti.

Kirjanpitäjän ja asiakkaan välinen suhde on muuttunut sähköistymisen myötä pääasiassa sähköpostiviestittelyyn ja asiakkaita käy tilitoimistolla vähenemissä määrin, koska kirjanpitoaineistoja ei tarvitse enää tuoda. Kirjanpitäjän täytyy myös osata olla yhä enemmän tekninen tuki ja neuvoa asiakkaita järjestelmien käytössä.

Tilitoimiston asiakas kertoi haastattelussa, kuinka ennakkooajatus sähköisestä taloushallinnosta oli, että se on vain isoja yrityksiä varten. ATK-alan ihmisenä perinteinen kirjanpito kuitenkin tuntui vaivalloiselta tuplatyönä ja sähköinen järjestelmä onkin nopeuttanut ja tehostanut eri asioita yrityksen taloushallintoon liittyen. Hyötyinä Valakia Interactive Oy:n varatoimitusjohtaja Mika Autio kertoo etätönn mahdollisuuden, sähköisen järjestelmän kyvyistä muodostaa selkeitä raportteja ja miten aineistot ovat kirjanpitäjän ja asiakkaan saatavilla yhtä aikaa. Haittana sähköisessä taloushallinnossa on edelleen joidenkin asiakkaiden ennakkooajatukset sekä verkkolaskuosoitteiston epäselvyys. Asiakkaan ja kirjanpitäjän suhde on pysynyt lähes samana, mutta nyt kommunikointi tapahtuu enemmän sähköpostin välityksellä ja kirjanpitäjältä tarvitaan apua enemmän tietoteknisissä asioissa, enemmän mitä perinteisessä kirjanpitoavassa.

4.4 Johtopäätökset

Haastattelut toteutettiin joulukuussa 2017, jolloin sähköinen taloushallinto on ollut tilitoimistolla käytössä noin kaksi vuotta. Haastatteluihin osallistuivat tilitoimistoyrittäjä, kaksi kirjanpitäjää sekä tilitoimiston asiakas, joka oli ensimmäinen kokonaan sähköisessä taloushallinnossa toimiva asiakas. Tilitoimistossa kaikilla haastateltavilla oli positiivinen asenne sähköistä taloushallintoa kohtaan, vaikka muutosprosessi ei ollutkaan niin yksinkertainen mitä aluksi kuviteltiin. Projekti koettiin hyvinkin tarpeelliseksi, pääasiassa yrittäjän mainitseman ulkopuolisen paineen takia. Yritys haluaa säilyä kilpailukykyisenä koventuneessa tilitoimistomaailmassa, jossa asiakkaat osaavat vaatia palveluita. Henkilöstöä kuitenkin arveluttavat tietoturvariskit sekä vastuukysymykset taloushallinnon osaprosessien hoitamisen siirtyessä asiakkaalta tilitoimistolle. Usko projektin onnistumiseen tilitoimistolla on vahva, mutta se tulee vielä viemään aikaa ja resursseja. Nykytilannetta analysoitaessa kirjanpitäjät ja yrittäjä uskovat ohittaneensa alkutaipaleen vastoinkäymiset ja projektin olevan nyt yli puolessa välissä.

Tilitoimiston asiakas oli tyytyväinen sähköisen taloushallinnon tuomaan tehokkuuteen. Kommunikointi tilitoimiston kanssa on helpompaa, kun molemmat osapuolet toimivat samassa järjestelmässä ja taloushallinto on ollut varatoimitusjohtajan mukaan helpommin käsiteltävissä ja hallittavissa. Teknistä tukea tarvitaan kirjanpitäjältä enemmän, mutta neuvoja kysellään edelleen myös niin kuin aiemminkin.

5 YHTEENVETO

Nykypäivän digitalisaatio vaikuttaa yhteiskunnan joka osa-alueille. Työtapoja halutaan tehostaa siirtämällä jo olemassa olevia toimintoja ja aineistoja sähköiseen muotoon ja synnyttää uusia toimintoja ja aineistoja ainoastaan sähköisessä muodossa. Suuret yritykset ja julkiset organisaatiot ovat ensimmäisiä, joilla on resursseja panostaa työtapojen tehostamiseen ja ottavat käyttöönsä uusia, kehittyneitä toiminnanohjausjärjestelmiä. Nämä järjestelmät tuottavat reaaliaikaista informaatiota sähköisessä muodossa, ovat liikuteltavissa ja toimivat jokaisella nykyajan laitteella. Jotta suuret yritykset ja organisaatiot saavat järjestelmistään täyden hyödyn irti, vaatii se myös toimittajilta ja asiakkailta tietynlaisia toimintoja. Tämä johtaa siihen, että myös pienten toimijoiden täytyy jollain lailla ottaa käyttöön sähköistä taloushallintoa, pysyäkseen yhteiskunnan mukana. Pienten yritysten apuna tässä toimii yrityksen tärkein yhteistyökumppani, tilitoimisto.

Tämä opinnäytetyö tutki yrityksen siirtymistä perinteisestä, paperista kirjanpidosta sähköiseen kirjanpitoon tilitoimiston näkökulmasta. Työn toimeksiantaja on pieni seinäjokelainen tilitoimisto, joka on ottanut sähköistä toiminnanohjausjärjestelmää käyttöön vähitellen usean vuoden ajan. Tuloksilla pyrittiin selvittämään, miten siirtävaiheiden toteutus pienellä kiireisellä tilitoimistolla onnistuu; mitä alkuvalmisteluja muutokset vaativat, mitä asioita prosessin aikana täytyy ottaa huomioon ja mitkä aspektit ovat tärkeimpiä järjestelmää valittaessa ja henkilöstöä huomioitaessa.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista menetelmää, eli laadullista tutkimusta. Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluiluina. Haastateltavina toimivat toimeksiantajatilitoimiston yrittäjä, kaksi kirjanpitäjää sekä yksi tilitoimiston asiakas. Tilitoimistoyrittäjän haastattelussa paneuduttiin siirtymisen syihin ja prosessin alkuvaiheisiin. Kahdella kirjanpitäjällä oli erilaiset taustat ja heillä oli erilaiset kokemukset sähköisestä taloushallinnosta, joten heidän haastatteluiden teemoja olivat sähköisen taloushallinnon tarpeellisuus, uhat ja mahdollisuudet. Tilitoimiston asiakkaan kanssa käytiin läpi ennakoajatuksia sähköisestä taloushallinnosta ja sen käyttöönoton seurauksista.

Haastattelutuloksia analysoitaessa huomattiin, että tärkeimmät asiat sähköisyyteen siirryttäessä ovat henkilöstön sitoutuneisuus ja kouluttaminen. Tilitoimisto etenee

prosessissa asiakaskohtaisesti realistisessa aikataulussa. Hyötyinä haastatteluissa mainittiin moneen kertaan työn tehostamisen ja nopeutuminen, mutta tätä ei kuitenkaan ole vielä ollut tilitoimistolla havaittavissa, koska prosessi on vielä kesken. Tietoturva-asiat mietityttävät tilitoimiston henkilökuntaa ja myös pelko siitä, että kirjanpitäjän rooli tulee sekoittumaan pankkitoimihenkilön ja verovirkailijan kanssa.

Tulokset kertovat tilitoimistoyrittäjälle henkilöstön mielteitä projektin etenemisestä ja mitä asioita henkilöstö kokee haasteena projektin loppuun viemisen suhteen. Asiakkaan haastattelu avaa tilitoimiston silmiä siinä mielessä, miten sähköinen taloushallinto on toiminut asiakkaan näkökulmasta. Projekti on ollut tilitoimiston sisäinen haaste toteuttaa, eikä palautetta asiakkailta ole ehditty kysyä. Haastattelusta käy ilmi mitkä ovat asiakkaan kokemukset siirtymisestä, käyttöönotosta ja toimimisesta yleensä sähköisessä taloushallinnon ympäristössä. Nämä asiat käydään ensimmäistä kertaa läpi tässä opinnäytetyössä.

Tulokset antavat hyötyä suoraan toimeksiantajalle eli tilitoimistoyrittäjälle, koska tulokset ovat hänen yrityksestään ja asiakkaaltaan. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia siirtymisen vaiheita ja kehittymistä, joten tilitoimistot, jotka ovat harkinneet sähköisen taloushallinnon käyttöönottoa saavat myös arvokasta informaatiota prosessin vaiheista konkreettisesti tilitoimistoympäristöstä.

LÄHTEET

Accountor. Our Offices. 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavilla: <https://www.accountorgroup.com/>

Fredman, J. 2017. Taloushallinnon automaatio. Tilisanomat 4/17, 54.

Helanto, L., Kaisaniemi, T., Koskinen, K., Kuntola, K. & Siivola, M. 2013. Taloushallinto. Nyt: tilitoimistoammattilaisen opas sähköiseen taloushallintoon. Espoo: ProCountor

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2009. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.

Hoikkala, T. 2016. Tilitoimiston sähköiseen taloushallintoon siirtyminen. [Verkköjulkaisu]. Hyvinkää: Laurea ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 21.4.2018] Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/108620/Hoikkala_Tuomas.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jaatinen, P. 2006. Konekielisistä yhteyksistä sähköiseen taloushallintoon. [Verkköjulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Taloustieteiden laitos. Lisensiaatintutkimus. [Viitattu 21.4.2018] Saatavana: <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/76422/lisuri00042.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Kananen, J. 2008. Kvali: Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kirjanpitoammatin liitto. Tilitoimistot. 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavilla: <http://www.tilitoimistot.fi>

KLT-Tutkinto. 2017. Taloushallintoliitto. 2017. [Verkkosivu]. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: <https://taloushallintoliitto.fi/>

Koivumäki, J. & Lindfors H. 2012. Pk-yrityksen taloushallinto käytännönläheisesti. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

L 30.12.1997 /1336. Kirjanpitolaki.

Lahti, S. & Salminen, T. 2008. Kohti digitaalista taloushallintoa – sähköiset talouden prosessit käytännössä. Helsinki: WSOYpro.

Lahti, S. & Salminen, T. 2014. Digitaalinen taloushallinto. Helsinki: Sanoma Pro.

- Lakeuden Tilineuvos Oy. Tilitoimistopalveluita Seinäjoella. 2018. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: <http://tilineuvos.fi/>
- Lemonsoft ratkaisukuvaus. Ei päivystä. [Verkojulkaisu] Saatavana: <https://www.lemonsoft.fi/wp-content/uploads/Lemonsoftratkaisukuvaus.pdf>
- Leppiniemi, J. 2000. Hyvä kirjanpitolaki. Helsinki: WSOY.
- Mäkelä, J. 2005. Sähköisen taloushallinnon käyttöönotto ja sen vaikutuksen tilitoimistojen toimintaan. [Verkojulkaisu]. Tampere: Tampereen yliopisto. Taloustieteiden laitos, laskentatoimi. Pro gradu -tutkielma. [Viitattu 19.10.2014]. Saatavana: <Http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/92720/gradu00547.pdf?sequence=1>.
- Mäkinen, L. & Vuorio, B. 2002. Taloushallinnon nettivallankumous. Jyväskylä: Kauppakaari.
- Rantalainen Yhtiöt. 1.6.2017. Uutiset ja tapahtumat. [Verkoartikkeli]. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: <http://www.rantalainen.fi/>
- Rekola-Nieminen, L. 2012. Kirjanpitolaki käytännössä. 3. uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 18.9.2017] Saatavana: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
- Suomalainen, T. Kirjanpitäjistä yrittäjän sparraajaksi. Tilisanomat 4/2017.
- Sulku, L. 2013. Sähköiseen taloushallintoon siirtyminen tilitoimistoyrittäjän näkökulmasta. [Verkojulkaisu]. Mikkeli: Mikkelin ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 21.4.2018] Saatavana: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/65086/sulku_laura.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Taloushallintoliitto. Taloushallinnon toimenkuvat murroksessa. 2014. [Verkkosivu]. [Viitattu 28.2.2015]. Saatavana: <Http://www.taloushallintoliitto.fi/?x1745=1774944>.
- Taltio. Ei päivystä. Taltio-hanke edistää rakenteisen tiedon hyödyntämistä. [Verkkosivu]. Suomen taloushallintoliitto. [Viitattu 18.9.2017]. Saatavana: <https://taltio.net/hanke>
- Toivonen, M. 2001. Tilitoimistojen tulevaisuuden haasteet: painopiste siirtyy yritysneuvontaan. Tilisanomat 2, 59–63.

Tomperi, S. 2012. Käytännön kirjanpito. Porvoo: Bookwell Oy.

Visma. Ei päiväystä. Nyt vai heti – milloin on oikea aika siirtyä sähköiseen taloushallintoon? [Verkkosivu]. Visma. [Viitattu 12.5.2018]. Saatavana: <https://www.visma.fi/tietopankki/artikkelit/nyt-vai-heti---milloin-on-oikea-aika-siirtya-sahkoiseen-taloushallintoon/>

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset

Teemahaastattelun runko

Tilitoimiston omistaja

1. Mitkä asia vaikuttivat päätökseen siirtyä sähköiseen taloushallintoon?
2. Millaiset lähtökohdat tilitoimistolla oli lähteä sähköiseen taloushallintoon?
3. Mitkä olivat ennakoajatukset sähköistymisestä ja siirtymisprosessista?
4. Prosessin alussa, mitkä asiat oli tärkeä ottaa huomioon?
5. Millainen oli ohjelmiston valintaprosessi? Mitkä asiat vaikuttivat valintaan?
6. Miten prosessi on aikataulutettu?
7. Millainen oli asiakkaiden suhtautuminen?
8. Mitä asioita on täytynyt ottaa huomioon hinnoittelussa?
9. Miten henkilöstön sitoutuminen vaikuttaa prosessin etenemiseen?
10. Miten prosessi on edennyt? Onko kaikkea osattu ennakoida?
11. Miten prosessi on vaikuttanut työnkuvaan ja rutiineihin?
12. Mitä mahdollisuuksia ja uhkia näette sähköisessä taloushallinnossa?

Tilitoimiston asiakas

1. Millä tavoin sähköinen taloushallinto on käytössä yrityksessänne?
2. Minkälaisia ennakkotietoja tai -ajatuksia teillä oli sähköisestä taloushallinnosta?
3. Millaisia kokemuksia teillä on perinteistä paperisesta kirjanpidosta?
4. Millä tavoin perinteinen ja sähköinen kirjanpito eroavat yrittäjän näkökulmasta?

5. Mitä hyötyjä näette sähköisessä mallissa? Entä haittoja?

Miten mielestänne asiakkaan ja kirjanpitäjän välinen suhde muuttunut?

6. Minkälaista tukea kirjanpitäjältä tarvitaan sähköisessä taloushallinnossa?
7. Millaisia kehitysideoita teillä on liittyen sähköisen taloushallintoon?
8. Tunnetteko tarvitsevanne lisäkoulutusta tai –tietoa sähköisestä taloushallinnosta?

Kirjanpitäjä

1. Millaisia kokemuksia teillä on sähköisestä taloushallinnosta?
2. Mitkä ovat mielestänne suurimman eroavaisuudet perinteisen ja sähköisen kirjanpitotavan välillä?
3. Onko sähköistyminen mielestänne tarpeellinen? Miksi?
4. Mitkä ovat sähköisen taloushallinnon uhat? Mitkä ovat mahdollisuudet?
5. Miten siirtyminen sähköiseen taloushallintoon on mielestänne sujunut?